

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
VIIEKÜMNE NELJANDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

Jõgevamaal, Vooorel

16.-17. septembril 2010. a

Kohalviibijad

KHNI liikmed ja asendusliikmed:

Märt Rask, Riigikohtu esimees, Kohtute haldamise nõukoja esimees
Henn Jõks, riigikohtunik
Tambet Tampuu, riigikohtunik
Kersti Kerstna-Vaks, Tartu Maakohtu kohtunik
Nele Parrest, õiguskantsleri asetäitja-nõunik
Meelis Eerik, Harju Maakohtu kohtunik
Andra Pärsimägi, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Urmas Reinola, Tallinna Ringkonnakohtu esimees
Norman Aas, riigi peaprokurör
Toomas Vaher, Advokatuuri esimees
Tiina Pappel, Tallinna Halduskohtu kohtunik

Teised osalejad:

Tamara Hristoforova, Tartu Halduskohtu esimees
Pavel Gontšarov, Viru Maakohtu esimees
Rubo Kikerpill, Pärnu Maakohtu esimees
Villem Lapimaa, Tallinna Halduskohtu esimees
Helve Särgava, Harju Maakohtu esimees
Margit Jõgeva, Tartu Maakohtu kohtunik
Mari-Liis Lipstok, Riigikohtu esimehe abi
Marko Aavik, Justiitsministeeriumi asekancler
Kaidi Lippus, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse juhataja
Külli Luha, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse referent
Maire Jürima, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse referent
Gerly Kiipsaar, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Mai Selke, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik
Timo Ligi, Justiitsministeeriumi lepinguline konsultant
Margit Kapp, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse referent

Juhatas:

Märt Rask, Riigikohtu esimees, Kohtute haldamise nõukoja esimees

Protokollis:

Margit Kapp, Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse referent

Algus: 16.09.2010. a kell 12.00

Lõpp: 17.09.2010. a kell 12.05

Istungi päevakorras on:

1. Eelmise istungi protokollki kinnitamine – 18.06.10. a erakorraline istung; 5-13.08.10. a elektrooniline istung
2. Esimese astme kohtu esimeeste nimetamiseks nõusoleku andmine - KHNI nõusoleku andmine KS § 41 lg 1 p 5 alusel – Maire Jürima, Justiitsministeerium; esimeeste kandidaatide sõnavõttud;
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku Helve Särgava nimetamiseks Harju Maakohtu esimeheks, Rubo Kikerpilli nimetamiseks Pärnu Maakohtu esimeheks, Margit Jõgeva

nimetamiseks Tartu Maakohtu esimeheks, Pavel Gontšarovi nimetamiseks Viru Maakohtu esimeheks, Villem Lapimaa nimetamiseks Tallinna Halduskohtu esimeheks ja Tamara Hristoforova nimetamiseks Tartu Halduskohtu esimeheks.

Materjalina lisatud kohtute üldkogude arvamused.

3. Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja ja Kohtla-Järve kohtumaja ühendamiseks ning Viru Maakohtu uue Jõhvi kohtumaja täpse asukoha määramiseks nõusoleku andmine – KHNi nõusoleku andmine KS § 41 lg 1 p 1 alusel – Marko Aavik, Justiitsministeerium
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku ühendada Viru Maakohtu Kohtla-Järve kohtumaja Viru Maakohtu Jõhvi kohtumajaga. Ühendamise tulemusena jääb alles Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja. Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkond on Ida-Viru maakond, välja arvatud Narva linn, Sillamäe linn, Narva-Jõesuu linn ja Vaivara vald.
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku määrata Viru Maakohtu uue Jõhvi kohtumaja täpseks asukohaks Kooli 2A, 41598 Jõhvi.
4. Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumaja täpse asukoha määramiseks nõusoleku andmine – KS § 41 lg 1 p 3 alusel – Marko Aavik, Justiitsministeerium
Otsuse projekt: KHN annab nõusoleku määrata Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumaja uueks täpseks asukohaks Kooli 2A, 41598 Jõhvi
5. Kohtu esimeeste aruandlus 2010. a I poolaasta statistika põhjal – kohtute esimehed; Külli Luha, Justiitsministeerium
 - 5.1. Tallinna Halduskohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Villem Lapimaa
 - 5.2. Tartu Halduskohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Tamara Hristoforova
 - 5.3. Viru Maakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused (sh N. Aasa 17.08.2010. a saadetud küsimus) – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Pavel Gontšarov
 - 5.4. Tartu Maakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Donald Kiidjärv
 - 5.5. Pärnu Maakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Rubo Kikerpill
 - 5.6. Harju Maakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Helve Särgava
 - 5.7. Tartu Ringkonnakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 a alusel – Andra Pärsimägi
 - 5.8. Tallinna Ringkonnakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Urmas Reinola
 - 5.9. Justiitsministeeriumi esindaja kohtuid võrdlev kaasettekanne – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Külli Luha, Justiitsministeerium
Otsuse projekt: KHN võtab vastu kohtu esimeeste 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandluse teadmiseks
6. *Case management* töövõtete rakendamine Eesti kohtumenetluses: projekti senised tegevused ja tulemused. Ülevaade uue KIS arendusprojektist – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Timo Ligi
7. Kohtunikule tagasiside andmise kriteeriumid ja meetodika, tööühma aruande tutvustamine (kohtunike IX korralise täiskogu otsuse alusel) – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Margit Jõgeva, tööühma juht

16. september 2010. a

Algas kell 12.00

Rask: Kas on veel päevakorra täiendusi?

Täiendusi ei ole.

Rask: Valitsuskoalitsioon ja opositsioon on jõudnud arvamusele, et kohtunike „külmutatud“ palgakorraldus peaks kehtima edasi kuni 01.01.2012. a. Palgakorraldust tahetakse muuta selliselt, et see ei lõppeks mitte Riigikogu uue koosseisu volituste tekkimise päevast, vaid et külmutamise lõpetamine toimuks 31.01.2011. a. KHNi liikmed võiksid selle küsimuse üle omavahel arutleda ja esitada oma võimalikud ettepanekud. Kas KHNi liikmed on nõus kohtunike palgakorralduse küsimuse arutelu punktina päevakorda sisse lülitama?

Vastuväiteid ei ole.

1. Eelmise istungi protokollide kinnitamine – 18.06.2010. a erakorraline istung ja 5-13.08.2010. a elektrooniline istung

Rask: Kas varem toimunud protokollide muutmiseks või täiendamiseks on ettepanekuid? Muutmissettepanekuid ei ole.

Rask: Märkuse korras teatan, et seoses 53. KHNi protokollide koostamise ja kinnitamisega leiti Riigi Teatajast viga. Elektroonilises Riigi Teatajas avaldatud kohtute seaduses oli kirjas, et kohtunikukandidaatide ametikohtade kinnitamine toimub KHNi nõusolekul. Seadus väidetavalt enam KHNi nõusolekut ei nõua. Seega KHN andis elektroonilisel hääletusel nõusoleku, mida tarvis ei olnud.

Viiakse läbi hääletus istungi protokollide kinnitamise poolt.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: Kinnitada KHNi 18.06.2010. a erakorralise istungi ning 5.-13.08.2010. a elektroonilise istungi protokollid.

2. Esimese astme kohtu esimeeste nimetamiseks nõusoleku andmine - KHNi nõusoleku andmine KS § 41 lg 1 p 5 alusel – esimeeste kandidaatide sõnavõttud;

Rask: Päevakorrapunkti ettekandjana oli märgitud Maire Jürima, kuid kuna istungil on kohal asekanter, peaks ministri seisukohad esitama asekanter Marko Aavik. Samuti on vaja otsustada hääletuse küsimus. Esimeeste nimetamiseks nõusoleku andmise hääletused toimuvad tavaliselt salajaselt, kuid KHNi kodukord seda ei nõua. Ettepanek on kandidaadi nimetamisel kuulata ära Marko Aaviku ettekanne ja siis viia läbi hääletus. On valik hääletus läbi viia salajaselt või käestõstmisega. Kui hääletus viia läbi käestõstmisega, siis kandidaat ruumis viibida ei või. Kes on salajase hääletamise poolt?

Poolt: 0

Vastu: 7

Erapooletuid: 2

Otsus: Hääletus viiakse läbi käestõstmisega. Kandidaat hääletuse juures ei viibi.

Rask: Kas on veel täiendusi protseduurireeglite täpsustamiseks?

Jõks: Kas nõukoda annab kandidaadi esimeheks nimetamisele nõusoleku või toetab kandidatuuri?

Rask: Seadusest tulenevalt KHN annab nõusoleku kandidaadi esimeheks nimetamiseks.

2.1. Helve Sörgava kandidatuuri otsustamine Harju Maakohtu esimeheks nimetamiseks

Aavik: Kõikide maakohtute esimeeste ametiaeg saab selle aasta lõpuga läbi. Harju Maakohtu kandidaat on Helve Sörgava, kes on kõigile tuntud. Tema kohta käivad materjalid on edastatud e-posti teel. Rohkem lisada ei ole.

Sörgava: Minu jaoks on primaarne see, kas minu kolleegid ja minu maja juhid mind toetavad. Mina üksinda ei ole suutnud kohtus midagi teha ja ei suuda ka edaspidi. Kuna toetus oli olemas, siis nõustusin ettepanekuga minu kandidaadiks esitamisega.

Sörgava lahkub hääletamise ajaks ruumist.

Viiakse läbi hääletus nõusoleku andmiseks Helve Sörgava nimetamiseks Harju Maakohtu esimeheks.

Poolt: 8

Vastu: 0

Erapooletuid: 1

Särgava naaseb ruumi.

Otsus: KHN annab nõusoleku Helve Särgava nimetamiseks Harju Maakohtu esimeheks.

2.2. Rubo Kikerpilli kandidatuuri otsustamine Pärnu Maakohtu esimeheks nimetamiseks

Aavik: Rubo Kikerpill on esitatud järgmiseks 5 aastaks ametisse nimetamiseks KHNile kandidaadina. Materjalid on KHNi liikmetele edastatud. Kikerpill on kõigile teada ja tuntud kohtunik. Midagi lisada ei ole.

Kikerpill: Vastuhääli minu kandidatuurile seekord kohtumajas ei olnud ja see tiivustab mind jätkama esimehena järgmisel viiel aastal.

Kikerpill lahkub hääletamise ajaks ruumist.

Viiakse läbi hääletus nõusoleku andmiseks Rubo Kikerpilli nimetamiseks Pärnu Maakohtu esimeheks.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Kikerpill naaseb ruumi.

Otsus: KHN annab nõusoleku Rubo Kikerpilli nimetamiseks Pärnu Maakohtu esimeheks.

2.3. Margit Jõgeva kandidatuuri otsustamine Tartu Maakohtu esimeheks nimetamiseks

Aavik: Margit Jõgeva on silma paistnud aktiivse tegevusega kohtusüsteemi arendamisel. Ta on võtnud vastutuse enda kanda ja tegelenud sisulise tööga mitmetest küsimustest, mis aitavad kohtusüsteemi pikemas perspektiivis edasi arendada. Ministeerium on seisukohal, et tema käe all muutub Tartu Maakohus veel paremaks kohtuks. Materjalid tema kohta on KHNi liikmetele eelnevalt laiali saadetud. Rohkem lisada ei ole.

Tambet Tampuu: Kas Tartu Maakohtu senisel juhtimisel on olnud puudusi või mis põhjusel ei saa jätkata senine esimees?

Aavik: Ministeerium ei ole olnud rahul senise juhtimisega. Piisavalt ei ole üles näidatud ennetavat juhtimist, vaid rohkem on tegeletud tagajärgedega. Võiks tuua kolm näidet hilisemast ajast, mis on selle kaalutluse taga.

Esiteks Võru kohtumajas vahistati kohtunik, kes tegi ebaseadusliku otsuse. Probleem oli asjade kohtunike vahel ümberjagamisega. Uurimisel selgus, et 2009.a jagati Tartu MK ca 200-300 asja kohtumajades ringi. Kui kohtuasjade ümberjagamisest oli Donald Kiidjärvega aasta alguses juttu, siis ta möönis, et probleemile ei ole tähelepanu pööratud. Ta ei tegelenud negatiivsete nähtuste ennetava ärahoidmisega kohtus.

Teiseks selgus, et Valga kohtumajas on ametis kohtunik, kellel on pikalt olnud alkoholiprobleemid ja kes ei menetlenud asju. Donald sekkus sellesse alles siis, kui selle kohtunikuga seotud probleemid olid kasvanud „üle pea“ ning paistsid kohtust välja. Tagajärjeks on kohtuniku suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus, mida oleks saanud võib olla ennetada. Lisaks sellele oleks saanud kindlasti

ennetada asjade pikalt mittemenetlemisega kaasnenud negatiivseid tagajärgi menetlusosalistele ning probleemi liiga kaugele areneda laskmisega kaasnenud Tartu MK maine kahjustumist.

Kolmandaks, kui loodi maksekäsu keskus, siis maakohitud pidid 2 aasta jooksul ehk hiljemalt 1. jaanuariks 2010.a lahendama kõik maksekäsu jäägid. Tartu Maakohus selles suunas erilise tõsidusega ei liigutanud. Hea oli, et ministeerium eelmise aasta septembris vaatas, mis erinevates kohtutes jääkide lahendamiseks toimub. Teised maakohitud olid enam-vähem graafikus, et aasta lõpuks asjad ära menetleda. Tartu MK-s aga enamik asju seisis ja kui me poleks sekkunud resoluutselt septembris, siis need asjad seisaksid seal ilmselt ka praegu. Läksime meetmena direktori vahetamise ähvardusteni välja, mille tulemusena selle aasta kevadeks Tartu Maakohutus suurte pingutustega asjad ära lahendati. Selle hind oli see, et Tartu Maakohutus pidid ametnikud tegema väga lühikese aja jooksul ära ebaproportsionaalselt suure hulga tööd, mida oleks olnud võimalik mõistlikult ajatada mitme aasta peale. Meile tuli Tartu MK personali poolt mitmeid etteheiteid selles osas, et tuleb teha ületunde ja teha tööd nädalavahetustel jms. Kui oleks tegevus olnud eelnevalt planeeritud ja rakendatud, siis oleks kõik sujuvalt ilma probleemideta toimunud ning jäägid oleksid olnud likvideeritud 1. jaanuariks nagu teistelgi maakohitudel. Sellest Donaldiga ja Tartu MK direktoriga rääkides, väljendas Donald suhtumist, et tegemist on direktori vastutusel ja tema ei peagi sellega tegelema. Kohtu esimehe poolt selline suhtumine ei ole kindlasti aktsepteeritav õigusemõistmise asjades, mis kogumahust moodustavad väga olulise kogu tsiviilasjadest ning võivad üle kanduda otseselt kohtunike töökoormuseks.

Need on põhilised etteheited hilisemast ajast, mis välistavad Donaldi jätkamise esimehena.

Eerik: Kohtu üldkogu on võtnud vastu oma seisukoha kandidaadi poolt 10 ja vastu 18 häält. Millise tähenduse annaksite kohtu üldkogu otsusele ja kas näete, et kohut on võimalik juhtida olukorras, kus 2/3 kohtunikest on andnud hääle kandidaadi vastu?

Aavik: Osalesin ise üldkogul, et meeolu tajuda. Kinnitan, et üldkogu ei hääletanud Margit Jõgeva kui isiku vastu. Diskussioon oli tegelikult suunatud sellele, miks üldkogu ei saa ise kandidaati välja pakkuda või miks minister ainult ühe kandidaati välja pakkus ja teisest küljest, miks Donald ei jätkaks. Vastuoludele põhjendusi ei esitatud ja ka arutelude käigus ei tulnud välja ühtegi kaalutlust, et Jõgeva ei sobiks kohtujuhiks. Pigem oldi protseduuri kui sellise vastu, kuid protseduur tuleneb seadusest, sinna ei ole midagi teha. Jõgevast tunnevad kõik tasakaaluka persoonina. Ta maandab ära pinged ja saab edukalt Tartu Maakohutu juhtimisega hakkama.

Jõks: Protokoll järgi ei arutatud sisulisi küsimusi. Sain aru, et need puudujäägid, mis siin esile tõite, neid ei toodud esile Tartu Maakohutu üldkogul. Miks see nii oli? Kui seal oleks toimunud sisuline arutelu, oleks sellest olnud rohkem kasu. Protseduuriga seoses on küsimus, kas kehtiv seadus välistab selle, et kuulata enne ära, millised on kohtunike arvamused võimalike kandidaatide osas ja siis minister teeb oma valiku?

Aavik: Jah, seadus välistab sellise protseduuri, sest seadus ütleb, et üldkogu annab arvamuse ministri poolt esitatud kandidaadi osas.

Jõks: Kui 5 aastat tagasi neid otsuseid tehti, kas siis ei saanud seadusest minister õigesti aru või milles asi oli?

Aavik: Ei oska seda kommenteerida.

Rask: Mina olen nende asjade juures olnud ja võin kommenteerida. Meil on näide selle kohta, kus enamik üldkogust oli ministri poolt nimetatud kandidaadi vastu. Erinevate situatsioonide ja tuleviku prognoosimine on keeruline. Selle tõttu keegi peab võtma riski ja suutma tuleviku visiooni luua ja seadusest tulenevalt on see minister. Palun tähelepanu pöörata sellele, et arutame konkreetset kandidaati - Margit Jõgeva Tartu Maakohutu esimehe kohale. Taust on selles osas Tartu Maakohutu üldkogu protokoll kaudu kättesaadav. Me ei aruta seda, kas Donald peab jätkama. Kas on veel Jõgevaga seoses küsimusi?

Jõks: Miks ei arutatud Tartu Maakohutu üldkogul neid küsimusi, mida arutati täna? Me peaks arutama ka neid asju, mis on ühes või teises kohtumajas hästi ja halvasti.

Rask: Kaldun arvama, et need punktid, mida Aavik välja tõi, ei ole personalile teadmata, selles ei olnud midagi uut, kui need täna välja öeldi. Kas seda arutati või mitte, on eraldi teema.

Aavik: Need ei ole varjatud teemad, need teemad on Tartu Maakohtule teada. Üldkogul keskendusime eeskätt Margit Jõgevale.

Parrest: Ehk oleks võimalik üle korrata Tartu Ringkonnakohtu esimehe Ivo Pilvingu seisukoht selles küsimuses?

Lipstok: Ivo Pilving on kirjutanud: „Esitatud kandidaatidega olen nõus (mis ei tähenda, et kohtutes ei võiks olla ka teisi häid kandidaate). Leian, et üldkogude arvamuste ärakuulamine on toimunud kooskõlas KS § 12 lg 1 ja § 20 lg 1.“

Vaks: Osalesin üldkogul. Kuidas teab Marko Aavik, mida 18 kohtunikku mõtlesid salajasel hääletusel? Aavik ütles, et teab, miks nad vastu hääletasid?

Aavik: Eeldan, et kohtunikud väljendavad oma seisukohta üldkogu diskussioonil, millest tulenevalt oli seisukoht tunnetatav.

Vaks: Teie tunnetus ei pruugi klappida teiste üldkogul olevate isikute tunnetusega, kes viibisid samal koosolekul.

Aavik: Tunnetus võib olla erinev. Arvan, et tajusin adekvaatselt üldist seal valitsevat meeleolu.

Tampuu: Kas ministril oli kõne all ka teisi kandidaate?

Aavik: Minister pidas diskussiooni mitmete kohtunikega selles majas, aga esitati konkreetne kandidaat.

Jõgeva: On suur au, et mind on esitatud kandidaadiks. Olles töötanud 17 aastat kohtunikuna, arvan, et nüüdseks on see aeg käes, et võtta vastu see väljakutse. Olles omandanud majandusteaduskonnas ärijuhtimise magistriraadi, siis pakub kohtu esimehe amet võimalust rakendada teoreetiliselt õpitut juhtimises ka praktikas. Visioonis, mis esitasin Tartu Maakohtule, oli minu eesmärgiks, et aastaks 2016 on Tartu Maakohus kõige paremini funktsioneeriv kohus Eestis. See tähendab, et menetlustähtajad on optimaalsed, et lahendamata kohtuasjade jääkide arv on viidud miinimumini ja otsuste kvaliteet on kõrge. See võib tunduda utoopiline, aga visioon tähendabki unistust ja selle poole tuleb püüelda. Saavutan selle kohtuasjade võrdse jaotamisega, tähelepanu suunamisega asjade jagamisele läbi raskusastmete ja spetsialiseerumisega. Rõhutan, et kõik eesmärgid on saavutatavad ainult koostöös teistega ja Tartu Maakohtus on väga tugev kollektiiv. Kolleegidega läbisaamine on mul hea. Loodan, et suudan luua meeskonna, et need eesmärgid ellu viia. Oluline on ka usalduslik koostöö Justiitsministeeriumiga.

Tampuu: Kas Aaviku välja toodud probleemid on olnud Tartu Maakohtus probleemideks?

Jõgeva: Esiteks me teadsime, et Aivariga on probleemid. Aga me ei teadnud, et tal asjad seisavad väga kaua kapis. Me ei suuda jälgida kolleegi tööd teises kohtumajas. Olid ka jutud alkoholiprobleemidest. Teiseks, maksekäsuga seotud probleemist saime teada hiljem, kui sekkuti ministeeriumist. Siis tuli välja, et asjad ei toiminud. Töökoormus oli tõesti suur. Kolmandaks, tööjaotust ja asjade jagamist ei suuda tavakohtunik jälgida. Üldkogu on otsustanud, et iga kohtumaja jaotab asjad oma reeglite järgi.

Tampuu: Kui see nii jääb, siis see probleem jääb kestma.

Jõgeva: See probleem ei pruugi jääda kestma, sest kohtu esimees saab kohtumaja juhtidega rääkida töökorralduse üle ja kohtumaja juhid on peale viimast üldkogu andnud positiivset tagasisidet. Minu esitatud visioon on üldine. Ma ei saa rääkida praegu nendest asjaoludest üksikasjalikult, mida 01. jaanuarist 2011 hakkaksin tegema. Suur osa sellest on koostöös kohtumaja juhtidega.

Pappel: Mainisid, et sul on kolleegidega head suhted. Oskad kommenteerida, millest tuli 18 vastuhäält? Olid need protestihääled?

Jõgeva: Minu isiklik arvamus on, et kui Aavik oleks üldkogul esinenud nii nagu täna ministri arvamust esitades, ei oleks vastuhääli nii palju tulnud. Hääled ei olnud minu vastu suunatud. Seda tean kindlalt.

Eerik: Me ei räägi ei Donaldi isikust ega sinu isikust aga nagu sa ütlesid, on juhul vaja meeskonda, et eesmärgid saavutada. Kuidas näed meeskonna loomist ette selles olukorras, kui üldkogul on tehtud selline otsustus?

Jõgeva: Ma ei näe selles takistusi. Arvan, et inimesed, kes andsid vastuhääled, on valmis koostööd tegema, sest tagasiside peale meie koosolekut oli nende inimeste poolt väga positiivne. Ja isegi siis oli tagasiside positiivne, kui ütlesin välja, et Põlva kohtumaja enam ei oleks vaja. Kaotasin sellega küll kolm häält. Hääletamine on salajane. Ma ei ole pärast hääletamist kellegagi rääkinud selles osas, miks nii läks. Kui mind esitati kandidaadiks, siis hakkasin lähtuma oma mõttest, kuidas asja tegema hakkaksin. Aga meetodid tulevad kõik ikkagi töö käigus ja arvan, et kui töö läheb käima, siis minu toetajaskond kasvab.

Jõgeva lahkub hääletuse ajaks ruumist.

\...\

Tampuu: Protokollist võib lugeda ja saab eeldada, et hääletus oli teatud mõttes protestihääletus selle menetluse vastu. Ehk oleks võimalik asja parandada ja esitada kas või uuesti Jõgeva kandidaat ja arutada neid probleeme, mis lahti on, et ka kohtunikud saaksid oma arvamust esitada nende probleemide osas ja ka Donald kuuleks, mida teised arvavad nendest probleemidest?

Rask: Kas teed ettepaneku, et KHN jätaks täna selle otsustuse tegemata?

Tampuu: Jah. Ja et üldkogu käiks vahepeal koos ja arutaks asja.

Rask: Kas on veel ettepanekuid?

Eerik: Toetan Tampuu ettepanekut, sest Jõgeva peab nii või naa olukorra klaarima kui ta määratakse esimehes. Kolleegide usaldus tuleb ikkagi võita ja see käib läbi rääkimise.

\...\

Rask: Tampuu tegi ettepaneku asja arutamine edasi lükata. Kas KHN lükkab edasi Jõgeva kandidatuuri osas otsustuse langetamise?

Poolt: 5

Vastu: 2

Erapooletuid: 2

Otsus: KHN ei langeta Jõgeva kandidatuuri suhtes käesoleval istungil otsust.

Jöks: Kas on võimalik kohtute haldamise nõukojas erapooletuks jääda?

Rask: Kuigi kodukorras on öeldud, et erapooletuks ei saa jääda, siis oleme ikkagi läinud erapooletuks jäämise teed, kuna esinevad teatud nüansid, millega tuleb arvestada. Täna otsustati M. Jõgeva esimehe kandidatuuri küsimuse osas, et selle teema juurde on tarvis tagasi pöörduda. KHN peab andma soovitusel ministrile ja tema esindajatele ilmuda Tartu Maakohtu ette ja arutada sama asja, esitada üks või mitu kandidaati, rääkida asjad selgeks ja tulla siis selgete seisukohtadega uuesti KHNI ette. Mida rutem asi aset leiab, seda paremini kõik laabub. Täna ei ole konkreetse kandidaadi vastu midagi olnud. Pigem on tänane kriitika olnud protseduuriline.

Jõgeva naaseb ruumi.

2.4. Pavel Gontšarovi kandidatuuri otsustamine Viru Maakohtu esimeheks nimetamiseks

Aavik: Minister on teinud ettepaneku nimetada Viru Maakohtu esimeheks Pavel Gontšarov. Materjalid tema kohta on edastatud. Rohkem lisada ei ole.

Gontšarov: Võrreldes lõppeva ametiaja algust ja lõppu, võin öelda, et minu toetus on oluliselt kasvanud. Kui 2005. a lõpus minu toetus oli negatiivne ühe vastuhäälega, siis praegu on minu toetus 2/3 kohtunikest. Suhtun normaalselt sellesse, et minu vastu on olemas opositsioon. Võtan nende sõnu kuulda. Nõustun eelkõnelejatega ja Jõgeva poolt esitatuga nende eesmärkide osas, mis peaks olema kohtumaja juhi jaoks püstitatud.

Gontšarov lahkub hääletuse ajaks ruumist.

Viiakse läbi hääletus nõusoleku andmiseks Pavel Gontšarovi nimetamiseks Viru Maakohtu esimeheks.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Gontšarov naaseb ruumi.

Otsus: KHN annab nõusoleku Pavel Gontšarovi nimetamiseks Viru Maakohtu esimeheks.

2.5. Villem Lapimaa kandidatuuri otsustamine Tallinna Halduskohtu esimeheks nimetamiseks

Aavik: Minister on Tallinna Halduskohtu esimehe kandidaadiks nimetanud senise esimehe Villem Lapimaa. Materjalid tema osas on edastatud. Rohkem lisada ei ole.

Lapimaa: Kolleegide palvel andsin nõusoleku jätkata veel 5 aastat kohtuesimehena. Kuna amet on juba selgeks õpitud, siis miks mitte seda edasi pidada ja liikuda samade eesmärkide poole, mis varem paika said pandud.

Lapimaa lahkub hääletamise ajaks ruumist.

Viiakse läbi hääletus nõusoleku andmiseks Villem Lapimaa nimetamiseks Tallinna Halduskohtu esimeheks.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Lapimaa naaseb ruumi.

Otsus: KHN annab nõusoleku Villem Lapimaa nimetamiseks Tallinna Halduskohtu esimeheks.

2.6. Tamara Hristoforova kandidatuuri otsustamine Tartu Halduskohtu esimeheks nimetamiseks

Aavik: Minister on teinud ettepaneku nimetada Tartu Halduskohtu esimehe ametisse senine esimees Tamara Hristoforova. Materjalid tema kohta on edastatud. Midagi lisada ei ole.

Hristoforova: Tartu Halduskohtus minu kandidatuuri kohta vastuhääli ei olnud.

Hristoforova lahkub hääletuse ajaks ruumist.

Viiakse läbi hääletus nõusoleku andmiseks Tamara Hristoforova nimetamiseks Tartu Halduskohtu esimeheks.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Hristoforova naaseb ruumi.

Otsus: KHN annab nõusoleku Tamara Hristoforova nimetamiseks Tartu Halduskohtu esimeheks.

3. Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja ja Kohtla-Järve kohtumaja ühendamiseks ning Viru Maakohtu uue Jõhvi kohtumaja täpse asukoha määramiseks nõusoleku andmine – KHNi nõusoleku andmine KS § 41 lg 1 p 1 alusel

Viiakse läbi hääletus Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja ja Kohtla-Järve kohtumaja ühendamiseks ning Viru Maakohtu uue Jõhvi kohtumaja täpse asukoha määramiseks nõusoleku andmiseks.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN annab nõusoleku ühendada Viru Maakohtu Kohtla-Järve kohtumaja ja Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja. Ühendamise tulemusena jääb alles Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja. Viru Maakohtu Jõhvi kohtumaja teeninduspiirkond on Ida-Viru maakond, välja arvatud Narva linn, Sillamäe linn, Narva-Jõesuu linn ja Vaivara vald. KHN annab nõusoleku määrata Viru Maakohtu uue Jõhvi kohtumaja täpseks asukohaks Kooli 2A, 41598 Jõhvi.

4. Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumaja täpse asukoha määramiseks nõusoleku andmine – KS § 41 lg 1 p 3 alusel

Viiakse läbi hääletus Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumaja täpse asukoha määramiseks nõusoleku andmiseks.

Poolt: 9

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN annab nõusoleku määrata Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumaja uueks täpseks asukohaks Kooli 2A, 41598 Jõhvi.

Vaheaeg 10 min.

5. Kohtu esimeeste aruandlus 2010. a I poolaasta statistika põhjal – kohtute esimehed; Külli Luha, Justiitsministeerium

5.1. Tallinna Halduskohtu 2010.a. menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused - KS § 41 lg 3 p 4 alusel - Villem Lapimaa

Lapimaa: Ettekanne.

Tampuu: Milline on lahendamata jäänud asjade jäägi prognoositav areng aasta lõpu seisuga?

Lapimaa: 01.01.2010 seisuga oli lahendamata asju 878 ja 30.06.2010 seisuga 818 lahendamata asja. Jääk on seega vähenenud.

Jöks: Lahendatud asju kohtuniku kohta eelmisel aastal oli 41 ja sel aastal 61. Kasv on jõuline. Mille arvelt kasv on toimunud? Kus tuleb kohtuniku jaoks piir ette?

Lapimaa: Praegu on olukord piiripealne. Sel aastal on olnud võimalik tagada igale kohtunikule oma konsultant. Meeskonnatöö annab tulemust. Kui igal kohtunikul on isiklik konsultant, kes on ka stabiilne ja kohtuniku poolt välja õpetatud, siis annab see tulemust. Peamine põhjus lahendatud asjade arvu suurenemisel on aga see, et Tallinna Halduskohtus on tublid kohtunikud.

Eerik: On tähelepanuväärne, et kui igal kohtunikul on isiklik konsultant, siis jõudlus suureneb veerandi võrra. Kuidas hindad olukorra ja jõudluse muutumist Daimar Liivi tagasitulekul?

Lapimaa: Kainelt arvestades on ette näha, et senises tempos me jätkata ei suuda, kui tugipersonali praegusel määral tagatud ei ole. Sel aastal on olnud võimalik personalikulusid suurendada ka näiteks KIS-i pilootprojektide rahadega. Oleme aktiivselt osalenud pilootprojektides, mille eest ministeeriumist eraldatakse tulemustasu näol rahalisi vahendeid. Sellega on olnud võimalik töötajaid motiveerida. Mis järgmisel aastal saama hakkab, ei oska prognoosida.

Rask: Tallinna Halduskohtus on tekkinud olukord, kus kohtunikel hakkab välja kujunema oskus delegeerida tööd konsultandile, olla otsustaja, mitte tegeleda asjadega, millega saavad teised inimesed hakkama. See on positiivne näide töökorraldusliku piirjoone tunnetamisest. Kas piirjoon on juba käes või saab veel midagi anda ettevalmistamiseks neile inimestele, kellel kohtuniku staatus puudub?

Lapimaa: See piir on õhuke. Üks aspekt on, et on võimalik rohkem delegeerida lihtsamaid menetlustoiminguid. Teine aspekt on, et tõuseb usaldussuhe konsultandi ja kohtuniku vahel. Kohtuniku poolt konsultandi töö ülekontrollimine võtab vähem aega kui varem.

Tampuu: Kui jõudlus jätkub samamoodi või suureneb ja kui sisse tulevate asjade arv jääb samaks, siis jääk kipub ikkagi eelduslikult kasvama? Mis võiks olla lahendus?

Luha: Konkreetset vastust sellele küsimusele ei ole. Kusil tuleb piir ette. Jääk ei suurene selle pärast, et kohtunikud ei jaksa rohkem tööd teha. Kui ühe menetlusliigi piires on asjad jagatud spetsialiseerumise teel, siis ei saa efektiivsust rohkem väga tõsta. Probleem on selles, et asju tuleb palju juurde.

Jõgeva: Kui kohtunik arutab rohkem asju, kui sisse tuleb ja tema jääk on ikkagi suur, mis siis edasi teha? Kuidas hinnata kohtuniku tööd?

Lapimaa: Kui kohtunik lahendab rohkem kui sisse tuleb, siis jääki teoreetiliselt ei teki. Kui sellised probleemid on, siis pakume kohtunikule erinevaid lahendusvariante. Probleemsele kohtunikule lõpetasime kohtuasjade jagamise rohkem kui pooleks aastaks. Paraku tuli välja, et selle aja jooksul kohtunik lahendas veel vähem asju kui varem ja märksa vähem, kui teised kohtunikud samal ajal. Igal kohtunikul on individuaalsed probleemid ja iga kohtunikuga tuleb eraldi vestelda. Mõnel võib vaja olla paremat sekretäri või rohkem koolitusi. Peab olema individuaalne lähenemine.

Lipstok: Probleem nimetatud kohtunikuga ei ole lahenenud. Mis probleemsest kohtunikust edasi saab? Kas üldkogu teeb järgmise otsustuse, et talle ei jagata rohkem asju? Kuidas selline probleem kohtumaja üldist olukorda mõjutab?

Lapimaa: Tulemust praeguseks kahjuks ei ole. Antud kohtunikule soodustusi anda oleks ebaõige samm. Panime talle juurde konsultandi ressursi, tulemust ei olnud. Aasta algul sai talle määratud tähtaeg poolaasta lõpuks aruande esitamiseks asjade kohta, mis on lahendatud ja mis mitte ning kui ei ole, siis põhjendada. Tema poolt antud põhjustest, miks asjad on lahendamata, on raske aru saada. Tõenäoliselt tuleb antud kohtuniku suhtes algatada menetlus. Tuleb võtta vastutus.

Rask: Kogu erinevate seisukohtade spekter antud asja osas avaneb distsiplinaarmenetluse materjalide hulgas. See on esimene juhtum, kus üldkogu on tulnud kokku ja öelnud, et tuleb algatada distsiplinaarasi. Olukord tuleb normaliseerida ja vajadusel võtta selleks kasutusele kõik seaduslikud vahendid. Tehtud ettekanne kajastab objektiivselt kohtu tehtud tööd.

Tampuu: Kas selle kohtuniku jõudlus on väiksem kui teiste kohtunike oma?

Lapimaa: Jah. Tema jõudlus on märkimisväärselt väiksem.

Lõuna 14.15-15.15

5.2. Tartu Halduskohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel - Tamara Hristoforova

Hristoforova: Ettekanne.

Rask: Kaebuste arv on kasvanud kinnipeetavate poolt esitatud kaebuste tõttu. Tartu Halduskohus on muutunud nii-öelda vanglakohtuks. Ehk oleks mõistlik Justiitsministeeriumis teha analüüs, mis kinnipeetavate kaebuste menetlemine riigile maksma läheb. Kinnipeetavate jaoks on praegu põhimõtteliselt välja kujunenud neljaastmeline kohtusüsteem ja see on ebaratsionaalne. Tuleks vaadata, kui palju selline õigusriiklus maksma läheb ja kui ratsionaalne see on. Kas oled minuga nõus?

Hristoforova: Olen selle poolt, et kohtusse jõuaksid vaid asjad, mille lahendamine ilma kohtuta oleks võimatu ja kõik ülejäänud asjad võiksid jääda eelmenetlusse. Kinnipeetavate kaebuste suhtes peab toimuma mingisugune selekteerimine.

Rask: See ei lahendaks olukorda tervikuna. Kui vaadata asjade läbilõiget, siis olukord, kus kinnipeetavate kaebused moodustavad 60 protsenti asjadest, on ebaratsionaalne.

Hristoforova: Tartu Halduskohtu kohtunikud on nõus menetlema muid asju, näiteks maksuasju, aga mitte kinnipeetavate asju, sest need kulutavad palju ressursi. Kinnipeetavate asjadest 90% on sellised, mida ei saa kohe menetlusse võtta ja mille puhul on vaja rakendada uurimisprintsipi. Samas ei ole võimalik saada kinnipeetavatelt kohtu päringutele adekvaatseid vastuseid. See on lõputu ring.

Aavik repliigi korras: Informeerin, et kinnipeetavate kaebustele kuluva ressursi osas on käimas analüüs ja see valmib Justiitsministeeriumis novembri alguses. Analüüsi viib läbi Timo Ligi. Analüüsi eesmärk on kaardistada justiitshaldusajade menetlemise korraldus, sealhulgas ressurss ja töötada välja pakett, kuidas menetlust efektiivsemaks ja mõistlikumaks muuta. Hoiame KHNi liikmeid analüüsiga kursis.

Rask: Võiksime järgmise korralise KHNi päevakorras selle analüüsiga tutvumise planeerida.

5.3. Viru Maakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused - KS § 41 lg 3 p 4 alusel - Pavel Gontšarov

Gontšarov: Ettekanne.

Tampuu: Kui palju jääb alles kohtunike vakantseid kohti pärast seda, kui praegu käimasolevad konkursid on lõppenud?

Gontšarov: Iga vakantse koha kohta on praegu 1 kandidaat. Andsime ennatlikult nõusoleku kahe kohtuniku üleviimiseks Harju Maakohtusse. Loodan, et konkursid õnnestuvad. Kui asi läheb hästi ja kõik kandidaadid sooritavad kandideerimisfaasi ja osutuvad sobilikuks, saame parima õnne juhul kohad täidetud.

Aas: Märgin, et esitasin ettekandes vastust saanud küsimused põhjusel, et nendes asjades ei olnud küsimuse esitamise ajal teada, millal toimub põhiistung. Vastused olid head.

Aavik: On üks märkus ettekande kohta. Rääkisid, et kriminaalmenetluses on menetlusaeg pikenenud ja põhjendasid seda asjaoluga, et vanu asju on rohkem menetletud. Osutan tähelepanu, et ministri käsikirja kohaselt peab kasutama teist meetodikat – näitama keskmist arvestuslikku menetluse aega, mis võtab arvesse konkreetses kohtus olevat olukorda kõikide menetluses olevate asjade osas. Tegelik pilt jääb vastasel korral saamata.

Vaks: Kas oled nõus, et tsiviilasjades, KIS-is ja statistikas on kajastamata töökoormus, mis puudutab menetluskulude asju, järelevalvemenetluse asju jms?

Gontšarov: Tööjaotuskava kohaselt menetluskulude asjad on praktiliselt kõik eranditult kohtunikuabide menetluses. Kohtunikud ei puutu menetluskulude ja selliste asjade kokku, need saadetakse kohe kohtunikuabidele menetluseks. Järelevalvemenetluse osas olen nõus.

Vaks: Kas järelevalvemenetluse peaks KIS-is kajastama eraldi menetlusena, et töökoormus oleks väljapoole nähtav ja et töökoormus saaks õiglaselt arvestatud?

Gontšarov: Olen nõus kõigeaga, mis annab meile menetlustest objektiivsema pildi.

5.4. Tartu Maakohtu 2010.a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused - KS § 41 lg 3 p 4 alusel - Donald Kiidjärv

Rask: Minu andmetel on Kiidjärv haigestunud. Kuna talle asendajat määratud ei ole, ei ole meil täna ka ettekandjat, kes analüüsiks Tartu Maakohtu 2010. a I poolaasta menetlusandmeid. Seetõttu jääb antud päevakorrapunkt arutamata.

5.5. Pärnu Maakohtu 2010.a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused - KS § 41 lg 3 p 4 alusel - Rubo Kikerpill

Kikerpill: Ettekanne.

Kikerpill: Lisaks räägiksin maksekäsu keskusest. 2010. a I poolaastal saabus maksekäsu keskusesse üle 17 000 asja, mis moodustab kokku 56% kõikidesse kohtutesse saabunud tsiviilasjadest. Seega 56% kõikidest tsiviilasjadest lahendatakse Haapsalu maksekäsu keskuses. Asjade lahendamise tempo on oluliselt kasvanud. Kui 2009. a I poolaastal lahendati maksekäsu keskuses 11 000 asja, siis sel aastal samal perioodil lahendati 23 000 asja. Jõudlus on seega kahekordistunud. Maksekäsuasjadest rahuldati 2010. a. I poolaastal 74%, hagimenetlusse on läinud 7% ja lõpetatud 4% asjadest. On olnud etteheiteid, et liiga palju asju läheb hagimenetlusse tagasi, kuid tegelikult jõuab ainult 7% asjadest hagimenetlusse. Maksekäsu keskusesse on lisatud oluliselt tööjõudu. Seal töötab 4 kohtunikuabi ja 34 referenti ehk kokku 38 inimest, mis on suur jõud. Asjade arv on aga veelgi muljetavaldavam.

Tampuu: Ütlesid, et menetlusaeg on pikem nendes asjades, mille raames kohtunik käib teistes kohtumajades. Kus on siin seos?

Kikerpill: Palju aega kulub sõitmise peale. Kui sõita Kuressaarest Haapsallu ja tagasi, on sõidu aeg kokku ligikaudu 6 tundi. Seega läheb ainuüksi sõitmise peale 1 päev kaduma. Ka kohtunikud on erinevad - kes lahendavad asju rohkem kirjalikus menetluses, kes istungimenetluses. Üheks põhjuseks on kindlasti sõitmise peale kuluv aeg.

Vaks: Kes menetlevad menetluskulude asju?

Kikerpill: Pärnu kohtumajas menetlevad menetluskulude asju kohtunikuabid, teistes kohtumajades kohtunikud.

Vaks: Seega kohtunikuabide poolt lahendatud menetluskulude asjad ei kajastu statistikas?

Kikerpill: Jah.

Ligi: Menetluskulude kindlaksmääramise asjad on eraldi asja kategooria, seega kajastub.

Luha: Kui tegemist on kohtuniku lahendatud asjaga, siis ta ei kajastu statistikas. Kui on tegemist kohtunikuabi menetletud asjaga, siis on ta eraldi kategooria.

Ligi: Päringutulemuste käigus on võimalik väljavõtte teha.

Vaks: Kas aruandes kajastuvad kohtunike poolt lahendatud menetluskulude asjad, mis on ümber kujunenud tsiviilasjadeks?

Kikerpill: Küsimus on selles, et KIS ja statistika kajastaks toiminguid objektiivselt. See on kokkuleppe küsimus. Meil on KHNis päevakorras selline küsimus olnud. Kohtuesimehed on teatud asjade kajastamises kokku leppinud. Mina arvan, et kui selliste asjade kajastamine annab objektiivsema pildi, siis miks mitte seda teha.

Rask: Kas menetluskulude asjade lahendamine toimub kohtuti erinevalt?

Kikerpill: Tartus ei ole kohtunikuabi, kes lahendaks menetluskulude asju. Kohtud ei pea menetluskulude asju ühtemoodi tegema. See on kokkuleppe küsimus. Eesmärgiks on igal juhul objektiivne statistika. Kohtute osas võiks olla ühtne kokkulepe, kas ja mille pealt koormuspunkte arvestatakse või mitte. Tööd ei lähe koormuspunktide arvestamisest või arvestamata jätmisest vähemaks ega rohkemaks.

Rask: Justiitsministeerium peaks statistika objektiivsemaks muutmisel ja analüüsimisel järelkult selliseid aspekte arvestama.

Eerik: Minu jaoks jäi kõlama järeldus, et 56% tsiviilasjadest lahendatakse maksekäsu kiirmenetluses. Kas sellele järeldusele on jõutud maksekäsu keskusesse saabuvate asjade kaudu?

Kikerpill: Jah.

Eerik: Kas maksekäsu asjadest lähevad mõned ka hagimenetlusesse?

Kikerpill: 7%. Laias laastus pooled tsiviilasjad on siiski maksekäsu kiirmenetluses.

Luha: 7%, mis läheb edasi hagimenetlusesse, kajastub maakohtute saabunud asjades uuesti. Selliste asjade puhul toimub kajastamine 2 korda.

Rask: Need asjad tulevad uue asjana arvele.

Kikerpill: Siin on ka põhjus, miks tsiviilkohtunikud ütlevad, et asjad on raskemaks läinud – lihtsamaid asju lahendavad nüüd maksekäsu kiirmenetluse ametnikud.

Pappel: Kommentaariks Kersti Kerstna-Vaksi küsimusele – halduskohtumenetluses ei arvestata eraldi koormuspunkte menetluskulude osas. Me küll ei võrdle omavahel tsiviilasju ja haldusaju, aga kunagi, kui nad muutuvad võrreldavaks, siis juhul, kui selle eest hakatakse tsiviilasjades koormuspunkte arvestama, peaks neid arvestama ka haldusajades.

Rask: Seda teemat võib arutada istungiväliselt. Punktisüsteem on pidevas arengus ja täiendamises. Täna ei ole jõutud selleni, et tsiviil- ja haldusajad oleksid vaieldamatult võrreldavad. Arenguruumi on veel palju ja siinkohal selleteemalist diskussiooni ei avaks.

Vaher: Kas maksekäsu kiirmenetluse puhul on võrreldes hagiasjadega kättetoimetamise probleeme rohkem või vähem?

Kikerpill: Probleeme on. Seadus annab mitmeid kättetoimetamise variante. Kui vaidlus tekib, siis arvestatakse ainult isiklikku kättetoimetamist. Kui inimene ütleb, et ta ei ole dokumenti kätte saanud, siis ei saa lugeda, et ta on dokumendi kätte saanud. Siin läheb seadus iseendaga vastuollu.

Vaher: Kui palju on asju, milles kättetoimetamine ei õnnestu?

Kikerpill: Positiivse lahenduse saab umbes 75% maksekäsu kiirmenetluse asjadest. Saame kätte toimetatud suure protsendi asjadest. Seega on kättetoimetamine küllaltki efektiivne.

Tampuu: Kui suur on maksekäsu kiirmenetluse asjades jääk?

Kikerpill: Jääk oli 2009. a I poolaastal 10 400 asja ja käesoleval aastal 15 200 asja. Saabunud on sel aastal 23 000 asja, praegu on jägis 15 000 asja, kuid need on kõik töös. See on hetkeseisu jääk, need ei ole vanad asjad. Kui poolaastas on 23 000 asja, siis aasta lõpuks võib asju olla juba 46 000.

5.6. Harju Maakohtu 2010.a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused - KS § 41 lg 3 p 4 alusel - Helve Särgava

Särgava: Ettekanne.

Rask: Ütlesid, et mõned menetluses olevad asjad on suhteliselt vanad. ENSV ajast on täna kehtivad veel 4 seadust. Mitu kohtuasja on Harju Maakohtus ENSV ajast menetluses?

Särgava: Ei ole ühtegi.

Luha: Kõige vanem asi on aastast 1995.

Gontšarov: Kas spetsialiseerumine täitemenetlusele ja eeluurimisele on inimeste enda vaba valik või on üldkogu sellist spetsialiseerumist soovitanud? Kas nad ei leia, et teatud aja möödudes võiks toimuda rotatsioon ja nad võiksid hakata uuesti lahendama sisulisi asju?

Särgava: Rotatsioon toimubki. Kohtunik Ennok oli täitmiskohtunik, nüüd enam ei ole. Eeluurimiskohtunike puhul toimub samuti rotatsioon. Igal juhul on meie kohtus spetsialiseerumine ainuõige ja tulemuslik. Spetsialiseerumine toimub vabatahtlikkuse ja soovituslikkuse koostöös.

Vaheaeg 15 minutit.

5.7. Tartu Ringkonnakohtu 2010.a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Andra Pärsimägi

Pärsimägi: Ettekanne.

Küsimusi ei ole.

5.8. Tallinna Ringkonnakohtu 2010.a I poolaasta menetlusandmete aruandel põhinev analüüsiv ettekanne ja küsimused - KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Urmas Reinola

Reinola: Ettekanne.

Aas: Kas kriminaalasjade tühistamise all on arvestatud ka määruskaebemenetlusi?

Reinola: Arvestatud on nii apellatsioonkaebusi kui ka määruskaebusi.

Rask: Ettepanek on järgmiste ettekannete tegemisel keskenduda arengutele ja tendentsidele, mitte niivõrd arvandmetele.

5.9. Justiitsministeeriumi kohtuid võrdlev kaasettekanne - KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Külli Luha, Justiitsministeerium

Luha: Ettekanne.

Lisan ettekandele, et oluline on kõiki asju kajastada ühtemoodi, sest siis on asjad võrreldavad. Selline kokkulepe on ka esimeeste poolt juba kolm aastat tagasi tehtud. Kui menetluskulude jagamine on kohtuniku otsustamisel, siis toimub jagamine sama asja sees ning see ei kajastu statistikas ega KISis eraldi. Kui menetluskulude jagamine on lahendatud kohtunikuabi poolt, siis loetakse see eraldi asjaks ning see kajastub menetlustes. Oleme Ivo Pilvinguga arutanud, kas ringkonnakohtutes peaks hakkama arvestama „vanu“ asju. See on samuti kokkuleppe küsimus. Kui ringkonnakohtutes hakata arvestama „vanu“ asju, siis tuleb ka vastavates tähtaegades kokku leppida. Aruande vormi osas tahaksin kuulda kohtuesimeeste arvamust.

Jöks: Ettekandes oli juttu sellest, et üks põhjus, miks kriminaalasjade menetlus ei ole nii kiire, kui võiks olla, on üldmenetluses kehtiv katkematus printsiip. See ei ole uus probleem. Kas selles osas on muudatusi ette näha ja kui ei ole, siis millistel põhjustel?

Aavik: Tänapäevase ministeeriumi seisukoht on, et katkematus printsiibina on õige menetluspõhimõte ja sellest ei saa loobuda. Siiski on katkematus printsiip jäik ja ei võimalda teatud erisustega arvestamist. Kinnitan, et Riigikogu menetluses on kriminaalmenetluse seadustiku muudatuste pakett, mille raames vaadatakse üle ka katkematus printsiibi nüanss, et see aitaks ära hoida menetluste planeerimist nii pika aja jooksul. Printsiibis on minu arvates kohtualusel parem oodata aasta aega oma asja arutamist ja siis kuu ajaga järjest asi ära arutada, selle asemel, et mitu korda kohtus käia. Lõpplahend tuleb kokkuvõttes sama ajal jooksul.

Gontšarov: Probleem on ka rahvakohtunike saadavuses, kelle puhul istungite määramine pikemale perioodile osutub järjest problemaatilisemaks.

Aavik: Kohtute uues seaduseelnõus oli ka rahvakohtunike instituut ära kaotatud. Arvan, et see teema võetakse pärast Riigikogu valimisi uuesti üles.

Luha: Kahjuks ei ole saanud teha analüüsi, mis põhjusel kriminaalasjade menetluse venimised aset leiavad.

Aavik: Seda analüüsitakse. Katkematut menetlust peab olema võimalik kohaldada paindlikumalt.

Vaher: Kui asjale läheneda kohtusse pöörduja vaatevinklist, siis on väheinformatiivne teave selle kohta, millal lõppes I astme kohtumenetlus, millal oli apellatsioonimenetlus jne. Puudub ülevaade selle kohta, millal kohtusse pöörduja saab kätte jõustunud lahendi. Pikalt venivaid asju ei ole küll protsentuaalselt palju, aga olemasolevad on valuliselt pikad. Probleem on, et üksikult võttes on kõik kohtumenetluse lülid mõistliku aja jooksul tehtud, kuid neid kokku pannes on menetluse aeg väga pikk.

Luha: Olen selle seisukohaga nõus. Praegu ei ole kohtuasja keskmist aega, on kohtuastme keskmine aeg. See ei ole uus probleem. Praegu ei ole meetoodilist võimalust sellise analüüsi koostamiseks, milles oleks kajastatud aeg esimese asja esitamisest kuni jõustunud lahendi kättesaamiseni. Loodetavasti järgmisel aastal statistikakeskus suudab sellise analüüsi teostada.

Pärsimägi: Kui tegemist on vana asjaga, siis püüavad kohtunikud seda mingil määral varem menetleda kui hilisemaid asju.

N. Parrest ja M. Aavik lahkuvad istungilt.

Rask: Ilmselt saab võimalikuks ka kogu kohtusüsteemi integreerumine ühte statistikasüsteemi, mille tulemusena on võimalik hakata jälgima asja liikumist läbi kõikide kohtuastmete.

Luha: Kriminaalasjades on uues keskkonnas võimalik jälgida asja alates kuriteo registreerimisest.

Rask: Kuulame ära Timo Ligi kommentaarid koormuspunktide osas.

Ligi: Ettekanne.

Eerik: Mäletatavasti olid probleemid koormuspunktide kajastamisega tsiviilasjades. Mis seisus koormuspunktide kajastamine tsiviilasjades praegu on?

Ligi: Töögrupi eesmärk on kontrollida põhimõtete toimimist vahetult enne KHNi, saada kokku, leppida kokku üldpõhimõtted, mis on täpsemad ja tulla nendega KHNi.

Eerik: Kas saan õigesti aru, et koormuspunktis kui sellises vaidlust ei ole, aga küsimus on ajaühikus? Kas ajaühikus on tänaseks kokku lepitud?

Ligi: Ajaühiku osas ei ole midagi muutunud võrreldes sellega, mis oli eelmise aasta detsembris. Tol ajal tekitas probleeme see, et oli vaja ühildada põhimõtteid erinevate tsiviilasjade liikide vahel.

Vaks: Kas koormuspunkte kuskil praegu kasutatakse?

Ligi: Harju Maakohtus kasutatakse ligilähedaselt sama süsteemi. Kui meil on 10punktine süsteem, siis Harju Maakohtus on 5punktine süsteem. Viru Maakohtus on osa kohtunikest spetsialiseerunud ja olen selle aluse välja töötanud samadest punktidest lähtudes. Laiapõhjalist arvamust ei ole võimalik hetkel selles osas kujundada, kas koormuspunktide põhimõtted on sellised nagu need olema peaks. Muudatused, mis vahepeal on olnud, näiteks perekonnaseaduses, on vaja läbi mõelda. Skaala ise on hästi paigas. Pigem on küsimus ühildatavuses.

Vaks: Kas on paika pandud tärim koormuspunktide KISi märkima hakkamise osas?

Ligi: KISi saab seadistada nii, et jagamine toimiks lähtudes koormuspunktidest.

Luha: Idee poolest peaks saama uues statistikakeskkonnas koormuspunkte märkida järgmisel aastal.

Ligi: Spetsialiseerumise tulemusel jagatud asju oli kohtunike vahel võrdselt.

Rask: Koormuspunktide temaatika on planeeritud arutamisele detsembrikuu KHNi. See on ka järgmise täiskogu teemaks, kus oleks vaja rääkida süsteemi elulisest toimimisest näiteks mõne kohtuesimehe poolt. Kui pilootprojekt on aasta aega toimunud, siis planeerime järgmisse KHNi elulise presentatsiooni sellest, mis on võrreldav.

Eerik: Harju Maakohtus on koormuspunktid, milles leppisime ise kokku. Nende punktidega ei ole seotud ajaühikud.

Rask: Analüüsi tegemiseks on vaja välja tuua mingite mõõdete alusel tehtud statistiline keskmine. Koormuspunktid peaksid olema mõõdetavad erinevates kohtutes ja menetlusliikides võrdlemisi ühtselt. Võimalik, et Harju Maakohtu süsteem on rakendatav ka kogu kohtusüsteemile.

Ligi: Kas esimeeste hinnangul on mõtet praeguseks välja töötatud koormuspunktide vormiga edasi minna?

Gontšarov: Võiks kindlasti edasi minna. Oleks hea, kui jooniste ülekandmise saaks kohe ära teha, ilma et me peaks hakkama neid ise üle kandma.

Rask: Aitäh.

Rask: Tahaksin veel mõnest asjast rääkida. Esiteks tahan informeerida kohtute aastaraamatu väljaandmise seisust. Riigikohtus on algatatud idee, et aastaraamatu koostamist juhtiva toimetuskollegiumi koosseisu võiks kuuluda kõigi astmete kohtunikke. Tekkis idee, et toimetuskollegiumi juht peaks tulema II astmest. On palve, et mõtleksite selle üle, kes võiks olla toimetuskollegiumi juhiks.

Teiseks tahan rääkida kohtunike palgakorraldusest. Kui kohtunike palgakorraldust muudetakse, peab minister tulema KHNi. Kui palgakorraldust paketi kavatses muuta, siis vajadusel kutsume kokku erakorralise KHNi istungi ja arutame palgamuudatusi. Koalitsioon kardab valimiste eel palku tõsta. Peaksime KHNi täna palgakorralduse küsimust arutama. Kohtunikud on teiste riigiametnikega solidaarsed. Kui juttu on sellest, et palgakorraldust ei muudeta kuni 01.01.2012 ehk külmutatud palgatase säilib samamoodi, siis meil ei ole sõnavõtu võimalust, sest see on reaalsus. Kui riigil ei ole raha, siis ei ole seda mitte kellegi jaoks. Prokurörid jäid palgakäärides vahele. Põhjendatud on Justiitsministri seisukoht, et prokuröride ja ka kaitseväelaste palgad on vaja üle vaadata. Palgakorralduse küsimuses ei peaks kohtunikud hakkama üheks diskussiooni pooleks ja väitma, et kohtusüsteem nõuab oma osa. Kui teema settib ja minister peab vajalikuks seda teemat KHNi arutada, siis me koguneme. Mul on ettepanek täna avaldada praeguseks teada olevate andmete pinnalt oma arvamus, kuidas peaksime käituma, et mitte kohtusüsteemi ja kohtunikke panna ebavõrdsesse olukorda mõne teise võrreldava grupiga ja et mitte muutuda ühiskondliku arutluse subjektiks ning olukorrast tervelt välja tulla. Minister kinnitas, et ajakirjandus on valesti valitsuskabineti informatsioonist aru saanud ja tegemist on sama palgasüsteemi jätkamisega, mis täna kehtib ehk külmutusperioodi kehtimine kuni 01.01.2012. Probleem on selles, et kui Riigikogu võtab vastu otsuse külmutusperioodi kehtimiseks kuni 01.01.2012, siis kehtib see ka järgmise koosseisu jaoks.

Eerik: Me oleme teiste võimuharudega võrdsel tasemel ja solidaarsed. Meie kui kohtunike huvi on olla kõrgemate riigiametnike seas, mis vähendab riski, et meie palkade osas hakatakse eraldi läbirääkimisi pidama. Ka hierarhia osas oleme kokku leppinud. Kui on olukord, et hierarhia ja süsteem põhimõtteliselt jätkub, aga kuupäev lükatakse edasi, siis nõustun, et ei tasuks pea ees võitlusesse tormata.

Vaher: Nõustun eelkõnelejatega.

Reinola: Kohtunikud ei taha saada ühiskonna kriitika objektiks. Tuleks esialgu olla päri sellega, mis informatsiooni palgakorralduse kohta antakse ning leppida sellega, et kärbitud osa kehtib kuni 01.01.2012.

Pappel: Olen nõus eelkõnelejatega. Kohtusüsteem saabki olla solidaarne kõrgemate riigiametitega. Mingil juhul ei tohiks hakata protesti esitama ja vastu vaidlema.

Pärsimägi: Kui mõni poliitik otsustab, et palgakorraldust hakatakse muutama, siis meie hää, et me ei soovi külmutamist, ei pruugi olla otstarbekas. Olen äraootaval seisukohal. Leian, et me ei pea praegu midagi ette võtma.

Vaks: Toetan Riigikohtu esimehe mõttelaadi.

Tampuu: Toetan eelkõnelejaid. Kui küsimus on külmutamises, siis ei ole selle vastu midagi öelda. Mis on asja tegelikud tagamaad, seda ei tea.

Jõks: Kui eranditult kõigi riigiametite palgad jäävad kuni 01.01.2012 samale tasemele, mis praegu, siis see ei ole rõõmustav, kuid on põhjendatud ja sellisel juhul tuleks ka kohtusüsteemil hoida madalat profiili. Probleem tekib siis, kui hakatakse seadust uuesti ümber tegema. Selles osas vaikida ei võiks.

Aas: Kui poliitiline soov palgakorralduse muutmiseks on õhus, siis meie enda jaoks ja kohtunikonna jaoks on parim lahendus see, kui vastu võetud seaduse jõustumine lükatakse edasi. Kui põhimõtet hakatakse muutama, siis peaks sõna võtma. Teiseks on nii ühiskonna enda kui kohtunikonna seisukohalt kõige parem, kui kohtunikud palga teemadel silma ei paistaks.

Kohtute esimehed nõustuvad KHNi seisukohaga.

Istungipäeva lõpp.

17. september 2010. a
Algus kell 09.00

6. Kohtunikule tagasiside andmise kriteeriumid ja meetodika, töörühma aruande tutvustamine (kohtunike IX korralise täiskogu otsuse alusel) – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Margit Jõgeva, töörühma juht

Jõgeva: Ettekanne.

Rask: Ütlesid, et kohtute esimehed on pidanud arenguvestlusi ja toetavad antud materjale ja küsimustikku. Kas töörühma eesmärgiks on enam-vähem võrreldava meetodika väljatöötamine? Kas arenguvestlustest võiks kujuneda lisamaterjal kohtuniku karjääri edendamiseks? Kas arenguvestluse protokoll lisatakse kohtuniku isikutoimiku juurde?

Jõgeva: Arenguvestlus on konfidentsiaalne. Leidsime, et toimiku juurde ei ole vaja protokollile lisada, sest ametis olevad kohtuesimehed teavad seda infot ning selle info saavad huvitatud isikud kohtuesimehe käest. Meetodikasse on kirjutatud, et läbi arenguvestluse peaks selguma ka kohtuniku koolitusvajadus. Praegu on kindlaks määratud, et kohtuesimees kinnitab koolituskava. Koolitusvajadus ja muu info, mis on konfidentsiaalne, tuleb kohtuesimehelt. Kui keegi arenguvestluse dokumentidest huvitub, on võimalik neid kohtuesimehelt küsida ja nende kohta infot saada.

Rask: Kui näiteks Riigikohtu üldkogu valib 10 erineva kandidaadi vahel, siis kas on võimalik küsida kohtuesimehe arvamust ja varem vormistatud arenguvestluse protokolle? Kui konkreetne inimene kandideerib, siis tema ja kohtuesimehe suhted ei pruugi olla kõige paremad ning temale esimehe poolt antud hinnang võib olla sellest tulenev. Tekib ajalooline jälg. See info laadestub. Tuleb selgelt öelda, et arenguvestlus ongi konkreetse kohtumaja juhi juhtimisinstrument ja tal on võimalik kõiki dokumente selle inimese teadmisel väljastada vms. See põhimõte tuleks töörühmas selgeks vaielda.

Jõgeva: See on arutamise küsimus. Töörühm küsimust sellisest aspektist lähtudes ei arutanud. Võime seda täiskogul arutada. Meetodika on arenemises ja ei pea olema lõplik, kui ta vastu võetakse. Kohtunikud saavad ise otsustada, millistel tingimustel lubatakse andmeid avaldada jms.

Rask: Kui sellised küsimused ei ole töörühmas läbi räägitud, võib see tekitada umbusku.

Eerik: Arenguvestluse mõte on, et kohtunikud muutuksid paremaks. On oht, et arenguvestlus võib muutuda otsuste tegemisel karjäärielemendiks. Kui mina kohtunikuna lähen arenguvestlusele ja tean, et sellest jääb järele jälg, siis ma ei pruugi olla nii sisuline ja enesekriitiline kui konfidentsiaalse vestluse korral.

Jõgeva: Arenguvestlus tähendab, et ka kohtunikul on õigus öelda kohtujuhile, mida tema näeb juhtimises positiivset ja negatiivset, mida kohtunik ise tahaks teha jms. See on abiks kohtujuhile. Arenguvestlus on seega ka tagasiside kohtunikult. Arenguvestlust ei tohiks võtta selliselt, et esimehe eestveol hakatakse vaatama kohtuniku probleemseid kohti. Tegelikult on nii, et taust karjääriotsuste tegemiseks tuleb kogumis kokku ka mujalt. Arenguvestlus on vaid üks vahend selleks. Seda küsimust peaks töörühmas ja täiskogul arutama.

Rask: Kas arenguvestlusele ilmunud kohtunikul peaks olema õigus välja öelda arvamus kohtujuhi kohta?

Jõgeva: Jah, kohtunikul on õigus kohtujuhi kohta märkusi teha. Arenguvestlus on kahepoolne. Meetodika on abimaterjal nii kohtujuhile kui kohtunikule.

Lipstok: Kas arenguvestluse kokkuvõttes kirjutavad nii kohtunik kui ka kohtujuht oma osa?

Jõgeva: Arenguvestluse kokkuvõtte vormistavad kaks inimest.

Rask: Kas ministril, tehes ettepaneku esimehe kandidatuuri osas, oleks õigus vaadata, millised on arenguvestluse tulemused ja mida kohtunikud on kohtu juhtimise osas välja öelnud?

Jõgeva: Töögrupp ei ole seda läbi mõelnud.

Pappel: Kas arenguveestlused toimuksid ainult I kohtuastmes?

Jõgeva: Ei, arvan, et ka II astmes. Arenguveestlust ei maksa võtta ühekülgsest. Kui tegemist on näiteks riigikohtuniku ja Riigikohtu esimehega, siis viiakse arenguveestlust läbi teistmoodi. Esimeses astmes on rohkem organisatoorseid küsimusi. Riigikohtus menetluslike küsimusi sellises mõttes ei ole.

Rask: Riigikohtus kogunetakse n-ö arenguveestlusteks regulaarselt. Mis puudutab arenguveestlust töökorralduse osas, siis viib esimees selle läbi ka oma abiga ja vastupidi. Tavaliselt sügisel, kui puhkuste periood on läbi, siis mõeldakse osakonnajuhatajatega, kuidas korraldada täiskogu, kes hakkab mida organiseerima jne. Hakkame läbi viima kohtute mainet puudutavat projekti. Kui plaanid on paberil, tulevad need Riigikohtu juhtkonda ja edasi antakse kõigile sõnaõigus. Kõige halvem on, kui ei räägita omavahel ega avaldata arvamust.

Jõgeva: Kohtujuhte ei tohi alahinnata. Arenguveestlusi viib kohtujuht läbi vastavalt oma kogemusele ning nii, kuidas ta paremaks peab. Seega on kohtujuhi otsustada, kuidas arenguveestlus täpselt läbi viiakse. Metoodika on kohtuesimehele abimaterjal, tugimaterjal. Samuti on metoodika abimaterjaliks inimesele, kes arenguveestlusele tuleb. Dokumendis võib olla ka selliseid asju, mis kõikidele ei meeldi, aga seda võikski sellisel juhul arutada täiskogu. Kui kohtunik on võtnud vastu otsuse, et hindamist on vaja, siis on arenguveestlus selleks õige meede. Arenguveestlus on kõige pehmem meetod ning praeguseks välja töötatud metoodikat saab edasi arendada. Kui kohtunik ütleb, et ta ei taha arenguveestlust, siis seda ei tehta. Otsustamine tuleks jätta kohtunikule.

Pappel: Minu arvates on projekt positiivne ja paljuski sarnane sellega, mis on Soomes. Seal on arenguveestlusel lisaks kohtunikule karjäärivõimaluste kohta tagasiside andmise eesmärk. Kas karjäärivõimaluste küsimust on tööühmas arutatud?

Jõgeva: Tööühm on seda küsimust arutanud. Eesti kohtusüsteemis on karjäärivõimalused suhteliselt piiratud. Saab teha astmelt-astmele karjääri, aga ei ole võimalust mõneks ajaks kuskile mujale tööle minna – näiteks prokuratuuri, advokatuuri vms. Meie süsteem on jäik.

Rask: Eeltoodud küsimused tõusetuvad kohtunike seas nii või teisiti. Neid küsimusi tuleks kitsamas keskkonnas arutada ja neile anda selged vastused. Kui küsimused tööühmas läbi arutada, saab otsustamine nimetatud dokumendi osas toimuda juba veebruaris.

Jõgeva: Oli mõte pärast tänast arutamist saata dokument kohtuesimeestele hinnangu andmiseks ja arvamuse esitamiseks.

Tampuu: Võib-olla peaks dokumenti kirja panema, mis saab arenguveestluse kirjalikust kokkuvõttest. Kas kokkuvõttena jääb alles dokument, arvutifail vms. Mis on kirjaliku kokkuvõtte eesmärk?

Jõgeva: Kirjalik kokkuvõte on asutusesisese eesmärgiga. Mis sellest edasi saab ja kuidas see vormistatakse, on läbirääkimiste küsimus.

Pärsimägi: Tulemus on enam-vähem sama, kui kohtuniku konkursil kandidaadi kohta informatsiooni küsimisel sõnastada kokkuvõte ümber viitamata selle tulenemisele arenguveestlusest või öelda, et arenguveestluse kokkuvõttest tulenevalt võib öelda seda ja teist.

Rask: Üldkogule esitatava otsuse projektis peab olema sõnastatud, kuidas kokkuvõtet kasutatakse. Kui seda kasutatakse kohtuniku huvides, siis probleemi ei teki. Probleem tekib siis, kui kokkuvõtte kasutamisel on kohtuniku jaoks negatiivsed tagajärjed.

Jõgeva: Metoodika näol on tegemist abimaterjaliga, mis aitab arenguveestlust läbi viia. Töögrupp ei ole mõelnud, et kokkuvõttele hakatakse viitama ja kohtuesimees kasutab seda negatiivse eesmärgi saavutamiseks ära. See oleks kohtuniku eetika vastane.

Rask: Kokkuvõtte vormistamise osas peaks olema selge kokkulepe. Samuti peaks kokkulepe olema selles osas, mis arenguveestluse protokollist edasi saab ning kas sellel on tõendi iseloom või mitte.

Jõgeva: Tööühm ei ole selliste küsimuste peale mõelnud.

Vaks: Kas distsiplinaarkomisjon saaks vajadusel arenguevestluse protokoll, kui see on kohtunikku iseloomustav materjal ja kohtunik ise on palunud protokoll enda kaitseks välja nõuda?

Pärsimägi: Variant on, et protokoll kui selline on konfidentsiaalne ja seda ei saa välja nõuda. Kokkuvõtte osas olid eriarvamused.

Jöks: Distsiplinaarmenetluse osas ei ole minu arvates dokumendi väljanõudmise puhul probleemi. Ei ole kohustuslik teha protokoll kirjalikult. Kes soovib, võib selle kirjalikult teha, kes soovib, jätab informatsiooni endale meelde. Kokkuvõtte ja protokoll kuritarvitamist on raske uskuda, kuigi seda välistada ei saa. Kas kirjalikus kokkuvõttes leiavad fikseerimist ka need momendid, mida kohtunik kohtuesimehe osas märgib?

Jõgeva: Kohtunik saab öelda, et soovib kohtuesimehele tehtavate märkuste kirjapanekut. See on töökorralduslik ettepanek. Arvan, et täiskogul selles osas probleeme ei teki. Arenguevestlus toimub paljudes ettevõtetes ja organisatsioonides. Töörühm ei näinud hirmu, et kedagi hakatakse protokoll või kokkuvõtte pinnalt represseerima. Metoodikas antud lisamaterjalid on abimaterjalideks.

Eerik: Ka kohtunike ühingus arutati seda küsimust. Täiskogul võivad tekkida emotsionaalsed küsimused. Konfidentsiaalsuse küsimus tuleb enne selgeks rääkida. Mulle meeldib, et on ette nähtud vormivabadus ja püütakse leida sisemist alget arenguevestlusele, mis peaks pinged maha võtma. Täiskogul on öelnud, et sellist metoodikat on vaja. Ka kohtunikud on seda öelnud ja keegi pole midagi paremat välja pakkunud. Minul suuri kartusi ei ole, kuid selgus täna esitatud küsimuste osas peab siiski esinema.

Vaher: Tagasiside vormi loomine on hea algatus, sest kohtunikud on samuti professionaalid. Nad tegutsevad iseseisvalt ja tagasiside hetkel ei ole suur. Kord aastas arenguevestlus läbi viia on positiivne. Arenguevestluse süsteemi sisseviimisel meie büroos oli inimestel teatav kramp, kuid paari aastaga on see üle läinud. Enam ei küsita, kas arenguevestlust on vaja. Arenguevestlus on kujunenud meeldivaks ja vahetuks jutuajamiseks, mis toimub kahe inimese vahel ja nelja silma all. Dokumenteerimine sellejärgselt on minimaalne, kokkuvõttesse tehakse vaid märksõnu. Kokkuvõtted jäävad kõrvalise pilgu jaoks neutraalseks, kuid asjaosalised ise saavad sellest aru. On hea järgmise arenguevestluse ajal võtta ette eelmise arenguevestluse kokkuvõte. Arenguevestluse tulemusena ei teki dokumenti, mis on täis negatiivset arvamust. Kokkuvõtted tehakse kahes eksemplaris ja antakse kummalegi poolele. Kui on vaja, saab inimene kokkuvõtte ise esitada. Pigem võiks dokumenteerimise vorm jääda lõdvaks.

Hristoforova: Tartu Halduskohtus toimub 2 korda aastas üldkogu ja alati on viimane päevakorrapunkt kohtuesimehele tehtavad ettepanekud töökorralduse muutmise osas. Mis vahe on sellisel juhul arenguevestlusel ja üldkogul?

Rask: Tartu Halduskohtu puhul on tegemist väikese kollektiiviga. Kui kohtus on palju töötajaid, siis isegi kaks korda aastas üldkogu pidades ei pruugi inimesed avaneda. Väikese kollektiivi mõju on teine.

Vaher: Kas töögrupis materjali ette valmistades oli arutelu selle üle, millisel moel arenguevestluse läbiviija ennast arenguevestluseks ette valmistab? Kas intervjuueeritakse ka kolleege või tehakse midagi muud, mis võimaldaks kolleegidelt taustinformatsiooni saada?

Jõgeva: See on ka koostatud dokumendis kirjas. Töörühmas arutati selle üle. Esimees suhtleb paratamatult töötajatega ja saab informatsiooni, kuidas on kohtuniku töövaliteet, milline on koolitusvajadus, milline on töökorraldus jms. Spetsiaalset uurimist töörühm silmas ei pidanud. Ettevalmistav küsimustik kohtujuhile ei ole kohustuslik. Kohtujuht võib seda ise täiendada. Käesoleva dokumendi puhul on tegemist näidismaterjaliga, mis on arengus. Arutasime neid küsimusi ka koolitusnõukogus.

Rask: Kas koolitusnõukogus toimus mõnel teemal ka suurem diskussioon?

Jõgeva: Koolitusnõukogu häiris, et töörühm oli kehtestanud konkreetse perioodi arenguevestluse läbiviimiseks iga kolme aasta tagant. Öeldi, et periood võiks olla näiteks „regulaarne“, et mitte märkida

konkreetsset aastate arvu. See on koht, kus täiskogu saab öelda, mis on optimaalne. Ühtlasi on arenguveestluse läbiviimise aja määramine ka üldkogu pädevuses.

Rask: On oluline sõnastada, miks arenguveestlust tehakse. See on kindla eesmärgiga – inimkapitali arendamiseks, et ei kaoks huvi ametitegevuse vastu. Samuti on eesmärgiks välja selgitada inimese oskused. Kohtusüsteemi puhul tuleb arvestada asjaoluga, et liikumisruumi on vähe.

Vaher: Ka advokaatidel ei ole liikumisruumi. Tulemusvestluse eesmärk on ka lahenduste väljamõtlemine tühimuse puhul, näiteks spetsialiseerumine vms. Eesmärk on kuulata, millised huvid inimesel on ning teda rohkem suunata, anda talle rohkem seda laadi tööd, mis teda huvitab, mis on tema kompetentsis. Kui organisatsioonisisest karjäärimudelit ei ole, peab suutma inimeses huvi üleval hoida, kuigi ta jääb samale positsioonile.

Jõgeva: Kohtujuht saaks arenguveestluse tulemusena arvestada inimeste soovidega ja vaadata, kas on vajalik koolitusi läbi viia. Koolitusvajaduse väljaselgitamine on üks arenguveestluse eesmärkidest. Arenguveestluse näol on tegemist heatahtliku vestlusega. See on üks viis, kuidas kohtunikku tunnustada ja motiveerida. Arenguveestluse kaudu kohtunik tunneb, et temast hoolitakse, kui ta annab oma panuse. Motivatsiooniks on see, kui kohtujuht ütleb, et kõik on hästi. Ka see on kohtunikule vajalik informatsioon.

Rask: Kasutatud kirjanduse loetellu võiks panna ka erinevat meetodikat. See annab dokumendile lisaväärtust.

Pärsimägi: Töögrupis oli karjääri küsimusest pikalt juttu seoses spetsialiseerumisega. Dokumendis ei ole kirjas mitte „iga 3 aasta tagant“, vaid „vähemalt 3 aasta tagant“. See on miinimumkriteerium. Arenguveestlusi võib ka tihedamini läbi viia. Arenguveestluse läbiviimine pidi sõltuma rotatsioonist. Inimesi motiveerivad erinevad asjad ja need faktorid võivad vestluse käigus välja tulla. Karjäär ei ole ainus pidepunkt.

Tampuu: On iga kohtuesimehe enda arusaam, millise perioodi järel tuleks vestlus läbi viia. Spetsialiseerumine on seaduse järgi üldkogu pädevuses. Kui arenguveestlus läbi viia tihedamini, oleks kohtuesimehel enne üldkogu toimumist võimalik saada selgem ülevaade kollektiivi soovidest ja probleemidest. Mina püüaks seega igal aastal töötajatega rääkida. Kohtunikud võivad küsida, kas arenguveestluse läbiviimine on kohustuslik, kuid minu arusaama järgi ei ole.

Rask: Ei kujuta ette sellist suhet juhi ja töötaja vahel, kus kohtuesimehe ettepanekule vestluse pidamiseks vastatakse, et ei ole millestki rääkida. See näitab pingeid, mida tuleb lahata. Kohustusliku või mittekohustusliku nüansi juurdelisamine ei annaks midagi. Vestluse läbiviimine on normaalne.

Tampuu: Ka sellised situatsioonid võiks töörühmas läbi mõelda, mis saab juhul, kui kohtunik ei ole nõus vestlusele tulema.

Pappel: Kuidas saavad kohtujuhid kui kohtunikud enda töö kohta tagasisidet? Kes nendega vestlusi peavad?

Jõgeva: Kohtumaja juhtidega saab vestluse pidada esimees. Esimehega võiks vestluse pidada näiteks ringkonnakohus. Töörühm ei ole selle küsimuse üle arutanud.

Vaher: Kohtuesimehega peaks vestluse pidama inimene samast süsteemist, sest vastasel korral ei ole kohtuesimehe töö kohta piisavalt siseinfot.

Jõgeva: Seda küsimust võib töörühmas arutada.

Pärsimägi: Dokumendis võiks kirjas olla ka arenguveestluse ettevalmistamiseks vajalike dokumentide nimekiri sellisel juhul, kui arenguveestlus toimub jälgi jätmata või kui arenguveestlusest jääb alles ainult neutraalne kokkuvõte.

Lippus: Teen ettepaneku, et KHN oma otsust sõnastades pööraks tähelepanu töörühmale tunnustuse avaldamiseks meetodika sisulise külje eest. Pean dokumenti sisuliselt väga heaks. Margit Jõgeva on ennast ette valmistanud õpikute toel, aga sellist juristidele suunatud karjäärivõimalusi silmas pidavat

juhtimisõpikut ei ole ja seega ei saanud antud dokumenti kuskilt maha kirjutada. Tegemist on väga hea dokumendiga, mida mina kindlasti kasutan ka oma töös.

Rask: Tegemist on hea ettepanekuga.

KHN viib läbi hääletuse dokumendi aktsepteerimiseks, selle alusel selgitustöö edasi tegemiseks ja dokumendi esitamiseks veebruarikuu täiskogule.

Poolt: 6

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN tunnustab Margit Jõgeva poolt juhitud töörühma ja annab kohtunike tagasiside andmise metoodikale kõrge hinnangu.

KHN viib läbi hääletuse määrata metoodika ettekandajaks täiskogul Margit Jõgeva.

Poolt: 6

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN määrab kohtunike tagasiside andmise metoodika ettekandjaks täiskogul Margit Jõgeva.

Tampuu: Selgitustöös tänaste küsimuste osas võiks osaleda ka inimene, kes oleks väljastpoolt töörühma ja oskaks teooriat, kellele saaks dokumendi kommenteerimiseks edastada.

7. *Case management* töövõtete rakendamine Eesti kohtumenetluses: projekti senised tegevused ja tulemused. Ülevaade uuest KIS arendusprojektist – KS § 41 lg 3 p 4 alusel – Timo Ligi

Ligi: Ettekanne.

Rask: Kuulame ära KHNi liikmete seisukohad, kas suuline kuulutamine peaks olema seaduses määratletud või jääb see kohtuniku otsustada.

Ligi: Justiitsministeeriumiga arutades jõudsimel arvamusele, et suulise kuulutamise küsimus peaks olema seaduse tasemel reguleeritud näiteks asjades, mille väärtus on üle 2000 euro. Resolutsioonotsuse peab sellest hoolimata kirjalikult tegema.

Pappel: Halduskohtumenetluses võiks väljasaatmiskeskuses kinnipidamise tähtaja pikendamise asjades suuliselt istungil otsustada, kas tähtaega pikendatakse või mitte.

Tampuu: Inimesed soovivad suulise otsuse kuulutamise puhul kuulda lühidalt ka motiive. Resolutsioon iseenesest ei ütle neile midagi. Asja mõte on, et kohtunik põhjendaks lühidalt oma otsust. Kui inimene kuuleb ära ka motiivid, siis on talle arusaadav, miks otsus selline on.

Vaks: Olen eelkõnelduga nõus, kuid lihtmenetluse asjad on enamik kirjalikus menetluses. Neid võib pidada ka suulises menetluses, kuid olukordi, kus seletada suuliselt otsuse motiive, on vähem, sest menetlusosalised eelistavad rohkem kirjalikku menetlust. Kui teha lihtmenetluses resolutiivotsus, siis kohtunikul on õigus seda mitte motiveerida. Sellegi poolest menetlusosalised saavad tihtipeale personaalse e-kirja kohtunikule küsimusega, miks otsus oli just selline ning siis peab kirjutama ka motiivid.

Rask: Riigikohtu praktika on selline, et allkirjastamata dokument on anonüümikiri ja sellega kohus ei tegele. Ainult digitaalne või paberandjal allkiri on aktsepteeritavad. Reeglina ei tule sellised isikud, kes on saatnud allkirjastamata kirja, kohtusse allkirjastatud dokumendiga uuesti tagasi.

Vaks: Kui oleme teinud kirjaliku menetluse, siis kas otsuse motiveerimiseks tuleks minna suulisesse menetlusse tagasi?

Rask: Peame otsima koos lahendusi. Suulise kuulutamise süsteem peaks olema paindlik. On erinevad menetlused ja situatsioonid. Kohtunikul peab olema tarkust, mõistust ja võimalusi valiku tegemiseks.

Tampuu: Mis puudutab lihtmenetlust, siis saab pooled kutsuda kabinetti, saab helistada ja rääkida, milline resolutsioon tehti.

Rask: Räägime arstitõenditest. Küsimus ei ole arstitõendi kontrollimise süsteemis. Probleemid said alguse hetkest, kui mindi varasemalt süsteemilt (töövõimetuse kindlakstegemine) üle usaldussüsteemile. Arst ei väida inimesele vastupidist (ei ole haige), vaid annab talle tõendi. Küsimus ei ole enam töövõimetuses. Tõend ei tähenda, et isik ei saaks tulla kohtusse ütlusi andma. On tarvis süsteemi, mis välistaks, et isik ei saa kohtusse tulla. Inimesel võib olla palavik või muu terviseprobleem, millega ei saa minna tööd tegema, kuid see ei lange kokku võimekusega, et inimene ei saa kohtusse tulla või ei saa asjadest aru. Küsimus on selles, millele on tõend suunatud. Perearst, kes annab töövõimetuse tõendi välja, peaks märkima eraldi, kas isik saab kohtus esineda, teha olmetehinguid vms.

Ligi: Süsteemi mõte oleks see, et teine arst ei hinda töövõimetust, vaid mõjuvat põhjust.

Rask: Kui tõend isiku haiguse kohta ilmub kohtusse menetluse päeva hommikul, siis menetlus on juba luhta läinud.

Ligi: Üks kohtunik tõi näite, et hommikul tuli tõend, et tunnistajal oli öösel pimesooleoperatsioon. Kohtunik tegi istungil vaheaja, helistas haiglasse, uuris, kas isik on kohtusaali transporditav. Lõpuks isik toodigi voodi ja aparatuuriga kohtusaali. See on näide menetluse ohjamisest. Seega menetlus, milles hommikul tuleb arstitõend, ei pruugi olla luhta läinud.

Rask: Kohus peab ennast kehtestama.

Ligi: Laiskuse või enesekehtestamise puudumise tõttu võib kohtunik mõelda menetluse luhtaminekust kui positiivsest situatsioonist juhul, kui on hulk kirjalikke otsuseid teha. Tegemist on kahe otsaga asjaga.

Pärsimägi: On ka kohtunikke, kes vaatavad kehtivat Riigikohtu lahendit, mis tühistas ringkonnakohtu lahendi, kus inimesel oli väike varvas välja väänatud ja alama astme kohtud otsustasid, et see ei takista kohtusse ilmumist. Riigikohus aga arvas, et see võib takistada tema mõtlemisvõimet.

Vaks: Kui kahtlustan pettust, siis helistan arstidele. On olemas ka kroonilised haigused, mille puhul arst ei ole võimeline usaldusarsti põhimõttel tegema kindlaks, kas inimene tegelikult on haige või mitte. Kui arsti juurde läheb krooniline haige, kes ütleb, et taastus krooniline seljavalu, mille tõttu ta ei saa kohtusse minna, siis arst ei tea, kas ja kui suur valu isikul tegelikult on. Tõendit on kohtunikul võimalik inspekteerida.

Rask: Järelevalvet tuleks laiendada ja süsteemile selgeks teha, milliste tüsistuste korral saab inimene kohtusse tulla ja millistel juhtudel mitte. Need asjad on menetlusohje kehtestamise raames olulised.

Selke: On olemas e-Tervis, kuhu kantakse perearstide poolt väljastatud digireseptid. Miks mitte uurida võimalust ka arstitõendid sinna üles riputada, et kohtunikel oleks süsteemile juurdepääs. Võiks teha ka vormi inimese haiguse ja kohtusse ilmumise takistuse kohta, et perearst tõendit väljastades tunnetaks oma vastutust.

Rask: Selline vorm on olemas. Kui pidevalt jõutakse sama probleemi juurde tagasi, siis on süsteemis kuskil nihe – kas kohtunikud ei ole suutnud ennast kehtestada vms. Oleksin uute süsteemide kehtestamisel väga ettevaatlik. Esmalt tuleks vaadata, kus viga peitub.

Kikerpill: Mina toetan seda ettepanekut. Praegu teatavad paljud mõned minutid enne istungi algust, et jäid haigeks, kuid kohtunikul ei ole võimalik seda kontrollida. Kui arstitõend saaks e-Tervisesse üles, siis saaks ka kohtunik seda kontrollida.

Tampuu: Arst peab hindama, kas isik saab minna kohtusse või ainult väidab, et ei saa minna. Teine asi on see, et e-Tervisesse saab operatiivselt tõendid saata.

Vaher: Arst tegeleb paljude patsientidega ja nende seas on vähe isikuid, kes on seotud menetlustega. Arsti jaoks on suur koormus kõiki patsiente selles küsimuses kontrollida. Kohtul ei ole vaja näha arstitõendit kui sellist, vaid kohtul on vaja, et arst tõendab, et patsient ei saa kohtusse tulla. Kui selline lause süsteemi üles pannakse ja arst teab, et teeb informatsiooni kohtule ligipääsetavaks, siis arst tunneb suuremat vastutust. Kui selline info süsteemi tekib ja adressaadiks on kohus, võiks selline informatsioon kohtu jaoks piisav olla.

Vaks: Oluline on, et protsess ei ületaks mõistliku aja määra.

Eerik: Esiteks räägitakse projekti aruandluses teisest arstist, aga peaks panustama esimesele arstile. Teiseks peaks üle vaatama kohtupraktika. Menetlusosalised ei ütle arstile, et tõendit on vaja kohtu jaoks. Nad esitavad tavalise tõendi. Praegune vorm ei tööta. On lahend selle kohta, et võib esitada ka muid tõendeid peale Sotsiaalministeeriumi kehtestatud vormi.

Tampuu: Kas riigikohtunikud on ka koolitajate hulgas?

Ligi: Ei ole.

Vaks: Kas arutasite, mida eksperdid soovivad juriidiliste isikute puhul ette võtta olukorras, kui on näiteks arstitõend ühe juhatuse liikme kohta, kuid juhatuses on mitu inimest?

Ligi: Seda küsimust ei kerkinud teemana üles, kuid kõik peaks olema lõppkokkuvõttes taandatud füüsilise isikuni.

Rask: Räägime süüdistaja ja kaitsja kokkusaamisest kriminaalmenetluse ajal.

Vaher: Probleemid puudutavad eelkõige keerulisi kriminaalasju. Tõendid on süstematiseerimata ja läbi töötamata. Kogu materjal, mis on asjaga puutuvuses, saadetakse kohtusse ning millise tõendusväärtusega üks või teine asi on, seda välja ei tooda. Süüdistaja mängibki selle peale, et kogu materjal on kohtusse saadetud ning vajalikul hetkel on võimalik tõend välja tuua. Selleks, et jõuda olukorrani, kus süüdistaja ja kaitsja omavahel kokku lepiksid, eeldab, et asi on teistmoodi tehtud juba kohtule tõendite edastamise hetkel. Tõendid peavad olema eelnevalt selekteeritud. Seda poolt meil menetluses praegu ei ole.

Kikerpill: Nõustun, et ettepanekut süüdistaja ja kaitsja kokkusaamise osas on keeruline rakendada. Kohtunikuna on raske tabada, miks ei taheta välja öelda, millise fakti tõendamiseks tõendi esitamine on vajalik. On raske ka menetlusosalistele midagi ette heita, kui tõend lõpuks tulemuseni viib. Ka tõendite hindamise järjekord käib prokuröri käe järgi. Kohtunikud selles osas palju ette kirjutada ei saa. Kaitsjad sekkuvad nii palju, kui võimalik, aga prokurörid kaitsevad oma positsiooni lõpuni. Põhiosas kohtunikud menetluskiirust nii palju ei mõjuta, et süüdistaja ja kaitsja kokkusaamise teema üles peaks kerkima. Leian, et see punkt ei vaja suuremat tähelepanu.

Tampuu: Siin võib tuua paralleeli riigikohtumenetlusega. Tsiviilmenetluses on kohtul kohustus asjassepuutumatud tõendid eraldada. Kohus ei tohi tõendeid pimesi asja juurde võtta, vaid peab välja selgitama, millist faktilist asjaolu, mille üle vaidlus käib, nimetatud dokument tõendab. Kriminaalasjades tuli ette, et oli tunnistajaid, kes andsid ütlusi asjaolude osas, mis olid selged ja mille üle ei vaieldud. Samuti oli tunnistajaid, kes asjaolusid kommenteerida ei osanud. Arvan, et see torkas ekspertidele vägagi silma. Tegemist on ressursi raiskamisega, mille kõige markantsemaks näiteks on Pronksiöö juhtum.

Rask: Teen ettepaneku, et Timo Ligi kannab ette ekspertide poolt tehtud ettepanku ning siis KHNI liikmed kommenteerivad seda.

1. Ligi: Ekspertide ettepanek kriminaalmenetluses asjakohaste tõendite esitamise, eelistungil asjakohaste tõenditega toimiku koostamise osas. Töögrupis seda ideed toetati. Tsiviilkohtumenetluses on küsimus kohtupraktikas. Kohtupraktika peaks olema selline, et kohtunikud saaksid olla rangemad. Kriminaalkohtumenetluse osas seda ettepanekut hetkel käsitleda ei ole vaja.

Tampuu: Olen ettepanekuga nõus. TsMS on suunatud sellele, et kohtunik saaks ennast kehtestada. Riigikohtus ei teata, kuidas ohjatakse asju alamates astmetes. Sellekohased arutelud ja koolitused on head. Need asjad tuleb läbi rääkida.

Pärsimägi: Tsiviilkohtumenetlus on üles ehitatud sellele, et kohtunik peab juhtima menetlust, peab pooltega menetluslikke küsimusi arutama. Probleemiks on suhtumine advokaatidesse. Ka advokaadid võivad uute tõenditeni jõuda. Kui uut tõendit ei ole koos apellatsioonkaebusega esitatud, siis ringkonnakohtus võtab tõendi vastu juhul, kui kõik menetlusosalised sellega nõus on. Seega taandub küsimus materiaaolõigusele.

Tampuu: Nõude positsioneerimise küsimus on üks osa ohjamisest, aga see pole probleem, mis puudutab antud tähtaja järgimist.

Pärsimägi: Kui pooltele antakse tähtaeg tõendite esitamiseks, siis küsimust ei teki.

Vaher: Täna sel päeval ei ole oluline, kas tehniliselt tuleneb nõue dokumendi õigeaegseks esitamiseks menetlusseadustikust või praktikast. Tõendite esitamise osas puudub distsipliin. Tõendeid esitatakse ka ringkonnakohtus. Reaalses elus juhtub ka nii, et kohtunik võtab pärast tähtaega esitatud tõendi vastu.

Vaks: Kui kohtunik leiab, et tegemist on olulise tõendiga, tuleb see vastu võtta.

Vaher: Kui tõend võetakse juurde, siis seda ei peeta menetlusnormi rikkumiseks. Kui aga ei võeta tõendit juurde, siis peetakse seda rikkumiseks. Kui esitatakse tõend, siis teisel poolel oleks võib-olla omalt poolt sellele vastu tõend esitada, aga seda enam teha ei saa.

Pärsimägi: Kui määrati tähtaeg tõendite esitamiseks, siis meie praktikast hiljem esitatud tõendit vastu ei võta.

Vaher: Tegemist võib olla ka poole menetlustaktikaga.

Rask: Kui hakata ettekande teksti analüüsima, siis tekib selle pinnalt palju ideid, probleeme jm. Koolitustel arutatakse kindlasti kõik asjaolud läbi. KHNi liikmed võiksid arutatu kohta saata kirjalikud kommentaarid ja ettepanekud.

Ligi: Ekspertide poolt tehti ettepanek, et kohtunik peab kasutama menetlusseadustikus ette nähtud võimalusi poolte korrallekutsumiseks. Küsimus on siinjuures eelkõige kohtupraktikas.

Tampuu: Olen ekspertidega nõus.

Vaher: Olen nõus.

Ligi: Arutame ettepanekut advokaatide ja prokuröride tähtsuse vähendamiseks menetluse planeerimisel. Inglismaal toimub asi selliselt, et koostatakse toimik, mis antakse advokaadile. Kui advokaadil ei ole võimalik määratud ajal istungil tulla, siis antakse asi teisele advokaadile edasi. Peab olema võimalus kaitsja ja prokuröri vahetamiseks.

Pärsimägi: Probleem on selles, et isiku kaitseõigus on advokaati vabalt valida.

Ligi: Sellisel juhul tuleb valida uus kaitsja. Kaitseõigus ei ole tähtsam kui kohtumenetlus.

Vaher: Tegelikult ei ole „võrdsete relvade“ põhimõte järgitud.

Rask: Ühiskonna seisukohalt vaadates sellist liberaalsust kaitsja valikul ja protsessi planeerimisel meie riik ei võimalda.

Vaher: Kohtunik peab olema konkreetsem. Aga kui ka kohtunik ei leia enda kalendris aega istungi pidamiseks, siis on ettepanek ebaproportsionaalne.

Rask: See on kohtu kehtestamise küsimus. Kaldun arvama, et advokaadil on võimalik leida teine kolleeg ja küsimus lahendada. Kui honorar on nii suur, et ei raatsi asja kolleegile üle anda, siis tuleb seda kompenseerida teisiti. See on aga juba kliendi ja advokaadi vaheline suhe ja kohus ei pea sinna sekkuma.

Sellisel juhul peaks kohtunik ütlema, millisel konkreetselt päeval istung toimub. Praegu on prokurör see, kes ajakava paika paneb.

Kikerpill: Prokuröridel on juba järgmise aasta maikuuni ajad täis ja väidetavalt ei ole võimalik teisi asendada panna.

Rask: Harju Maakohtus määrati istungeid juba aastasse 2013. Selline situatsioon ei ole normaalne.

Vaks: Meil on samuti pandud kriminaalasju istungitele mitmeks kuuks järjest ja tsiviilasju samal ajal ei ole võimalik istuda, kuna kõik advokaadid on kriminaalasjade istungitel hõivatud. Kõlama jäi lause, et kohtu poolt oleks viisakas menetlusosalistega istungi toimumise ajas kokku leppida. Nüüd räägime, et kohus hakkab istungi aegu kehtestama ilma pooltega kokku leppimata. See on teine äärmus.

Vaher: Tähtis ei ole, kas istung toimub kolme või viie kuu pärast. Oluline on, et istung toimuks selleks määratud päeval. Tsiivilmenetluses on see praegu suureks probleemiks.

Rask: Kellel peaks olema juhtiv roll istungi aja paikapanemisel?

Vaks: Kohtul.

Pärsimägi: Tartu Ringkonnakohtus ei ole sellist probleemi esinenud. Kui advokaadile ei sobi istungiks määratud päev, siis oleme pakkunud muud päeva.

Tampuu: Asi puudutab mõistlikku tähtaega. Kui advokaadil on esimene vaba aeg istungi pidamiseks aasta pärast, siis tuleb kohtul sellest ajast keelduda. Kohus peab ennast kehtestama. Need asjad tuleks läbi rääkida.

Ligi: Arutame ettepanekut apellatsiooniks loa taotlemise osas. Leian, et Eestis ei ole apellatsioonkaebuste arv nii suur, et hakata nimetatud süsteemi juurutama.

Rask: See ekspertide poolt tehtud ettepanek on põhjendamatu.

Jõks: Sisuliselt on tegu põhiseaduses sätestatud kaebeõiguse piiramisega.

Ligi: Ettepanek menetlusohje põhimõtete sätestamiseks menetlusseadustikus. Praegusesse koodeksisse menetlusohje põhimõtted juurde panna oleks mõttetu.

Pärsimägi: Seadustikus on üldised põhimõtted juba olemas.

Eerik: Hoiakute muutust tuleb kuidagi teadvustada. Siis peaksid kõik kohtunikud hakkama ühtselt tegutsema. Lisaks üldsätetele tuleks mõtiskleda ka täiendavate sätete üle.

Rask: See on ka koolituse küsimus. Koolituse kaudu saaks vastavad põhimõtted kõigile edasi kanda.

Ligi: Ettepanek tsiviilasjades tunnistajate ütluste kirjalikuks esitamiseks.

Vaher: Selle ettepaneku juures on kaks probleemi. Esiteks - hõlbustada menetluse käiku, et oleks ette teada, millest räägitakse. Teiseks situatsioon, et tuleb tunnistaja, kes annab ütlusi uute asjaolude kohta. Selline situatsioon peaks olema välistatud, sest tunnistajate kuulamine ei ole koht, kus esitada uusi faktiväiteid. Pool peaks faktiväited enne ära esitama ja seejärel asuma neid tõendama. Ei tohiks olla nii, et ütluste pinnalt kerkib välja uus kohtuasi.

Tampuu: Olen Toomas Vaheriga nõus. Tsiviilasja protsess peaks just selline välja nägema, nagu kirjeldatud. Ettepanek on seega õige. Selline süsteem aitaks selekteerida, mis on asjakohane ja mis mitte. Arvan, et kõik kohtunikud ei jaga seda mõtteviisi. Selleks, et protsessi loogika oleks selline nagu kirjeldatud, on vaja tegeleda selgitamisega.

Kikerpill: Kriminaalasjades üllatavad menetlusosalised pidevalt uute asjaoludega. Asjaolud muutuvad sagedasti istungil vastupidiseks. Siis on kohtul kohustus mitte arvestada seda, mis varem on kirja pandud, vaid tõde on istungil esitatu.

Ligi: Ettepanek kättetoimetamise korralduse reformi osas.

Rask: Kuna tegemist on pika teemaga, leian, et antud hetkel ei tuleks diskussiooni avada. Teema arutamiseks on erinevad tööühmad.

Ligi: Ettepanek ühtsete hagiavalduste vormide juurutamiseks. See võib teatud juhtudel toimida, kuid ma ei tea, kas oleks võimalik vormid kohustuslikult kehtestada.

Pappel: Halduskohtumenetluses kinnipeetavate puhul oleks vormide kehtestamisest kindlasti abi. Muidu nad unustavad taotlusi esitada vms.

Vaher: Vorm on hea mõte. Teine teema on, milline vorm olema peaks. Vorm on ka see, kui on ette antud kriteeriumid dokumendi päise vormistamiseks ja ridade nummerdamiseks. Selline vorm võimaldaks argumente süstematiseeritumalt käsitleda.

Rask: Kuna liigume üha kiiremini elektroonilise keskkonna poole, siis kas oleks mõistlik võtta omaks vormi koostamine tehniliste võtete kompleksina? Uue vormi loomisel ei tasuks ajast ette rutata, kuid vormi loomine isenesest oleks siiski vajalik.

Ligi: See tähendaks, et hagi jõuab kohtusse teatud kindlas vormis.

Pärsimägi: Võitlemise töögrupis räägiti kindla vormiga hagiavaldusest. Ma arvan, et midagi ei tuleks muuta. Meil on tsiviilkohtumenetluses vorminõuded kehtestatud. Eraldi on olemas hagiavalduse vorminõuded. Muutmine ja lihtsustamine ei anna midagi senikaua, kuni ei ole advokaadikohustust. Justiitsministeeriumil on vormid üles pandud ka internetti. Ma ei poolda vormi loomist.

Tampuu: Alles siis, kui sisuliselt vaieldakse mingitele asjaoludele vastu, esitatakse põhjendatud hagi. Vorm teeks selles osas protsessi kiiremaks. Kui aga näiteks maksekäsu keskusest tuleb hagi tagasi ja sellele vaieldakse vastu rahapuuduse põhjusel ning soovitakse maksegraafikut sõlmida, siis poleks vormil mõtet.

Ligi: Ettepanek korralduste, sanktsioonide ja nende rakendamise määramiseks korraga. Tagasiside kohtunikelt ütleb, et praeguse seaduse järgi selline rakendamine Eestis võimalik ei ole.

Kommentaare ei ole.

Ligi: Ettepanek kaja rahuldamisel perspektiivikuse hindamiseks. Menetlusseadustikku tuleks ilmselt selles osas täiendada ja arvestada asjaoluga, kas kajal on potentsiaali.

Tampuu: Toetan ettepanekut.

Pärsimägi: Toetan ettepanekut.

Ligi: Ettepanek kaitseakti allkirjastamise kohustuse määramiseks kriminaalasjades. Selle eesmärgiks on, et menetluses oleks „avatud kaardid“ ja et oleks võimalik menetlust planeerida.

Rask: Kriminaalkohtunikud soovivad selles osas kindlasti oma arvamust avaldada.

Ligi: Ettepanek üldmenetluses olevate asjade menetlemiseks mitte-katkematult.

Rask: Katkematuse sisseraiumine seadusesse on ebaõnnestunud ja piirab kohtunikku. See tuleks seadusest ära kustutada.

Vaher: Probleem tekib, kui kohus on määranud asja lahendamise järjest nädalaks ajaks. Advokaadid ei julge samale ajal teist asja planeerida, kuigi istungit ei pruugi üldse toimuda või ei pruugi toimuda nii kaua.

Kikerpill: Meil on kogu aeg olnud tahtmine asi korruga ära istuda ning mitte asjaga venitada.

Tampuu: Normaalne kohtunik ei taha asja lahendamist edasi lükata.

Ligi: Ettepanek kokkuleppemenetluse asjade esitamise osas. Harju Maakohtus on lühimenetluse asju rohkem kui kokkuleppemenetluse asju. Menetluse liigid ei saa kohtute ja prokuratuuride vahel olla nii erinevad. Norman Aasa selgituste kohaselt on kavas vähendada prokuratuurist kokkuleppemenetluses kohtutesse edastatavate kriminaalasjade osakaalu võrreldes teiste menetlusliikidega ja see peaks lahendama ka kirjeldatud probleemi.

KHN viib läbi hääletuse dokumendi toetamiseks.

Poolt: 6

Vastu: 0

Erapooletuid: 0

Otsus: KHN toetab dokumenti.

Rask: Tampuu poolt tehti hea ettepanek Riigikohtu kaasamiseks koolitustele.

Ligi: Koolitusi korraldab koolituskeskus, seal on vastav info olemas ning koolitustele saab registreeruda.

Rask: KHNi liikmetel võib menetlusohje projekti kohta tekkida veel küsimusi. Küsimused võiks edastada otse T.Ligile. Projekti dokumenti võiks arutada kohtute üldkogudel ja tekitada asja vastu huvi.

Tampuu: Ehk oleks võimalik saada tagasisidet ka advokatuuri ja prokuratuuri poolt?

Ligi: Seda saab korraldada. Saan üldkogudel käia ise dokumenti tutvustamas.

Vaher: Advokatuur annab kindlasti dokumendi osas oma seisukohad.

Ligi: Uue KISi osas sooviks märkida, et käimas on hankemenetlus. Novembris loodetakse sõlmida kokkulepped ning detsembris toimub eeldatavasti kooskõlastamine. Seega tööga alustatakse arvatavasti jaanuaris.

Järgmine KHNi korraline istung toimub 10.12.2010. a Justiitsministeeriumis. Erakorralise istungi kutsub kokku justiitsminister.

Istungi lõpp kell 12.05

Märt Rask
Juhataja

Margit Kapp
Protokollija